

176588

T. C.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ANKARA DEVLET
KONSERVATUVAR'INDA ÖĞRENİM GÖREN ADÖLESAN
GRUBU ÖĞRENCİLERİN RUHSAL UYUM PROBLEMLERİNİN
İNCELENMESİ**

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ PROGRAMI

BİLİM UZMANLIĞI TEZİ

AYŞE CERİT

ANKARA - 1986

T. C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ANKARA DEVLET
KONSERVATUVAR'INDA ÖĞRENİM GÖREN ADÖLESAN
GRUBU ÖĞRENCİLERİN RUHSAL UYUM PROBLEMLERİNİN
İNCELENMESİ

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ PROGRAMI

BİLİM UZMANLIĞI TEZİ

AYŞE CERİT

Rehber Öğretim Üyesi
Doç.Dr. DUYAN MAĞDEN

ANKARA - 1986

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
GİRİŞ	1
- Ergenlik Döneminin Tanımı	2
- Ergenlik Döneminde Fizyolojik Gelişim.....	5
- Ergenlik Döneminde Sosyal İlişkiler.....	7
- Ergenlik Döneminde Ruhsal Uyum.....	12
- Ergenlik Dönemi ile İlgili Yapılan Çalışmalar.....	15
- Araştırmanın Amacı.....	21
ARAŞTIRMA YÖNTEMİ ve ARAÇLARI.....	25
- Araştırmanın Evreni ve Örnekleri.....	25
- Veri Toplama Araçları.....	25
- Veri Toplama İşlemi.....	27
- Verilerin Analizi.....	27
BULGULAR	29
- Örneklem Grubu Öğrenciler İle İlgili Genel Bilgiler.....	30
- Öğrencilerin Okulda Kalış Şekillerine Göre Genel Bilgiler İle İlgili Çapraz Tablolar.....	37
- Öğrencilerin Ruhsal Uyum Puanları İle İlgili Analizler.....	43
TARTIŞMA	56
SONUÇ.....	65
ÖNERİLER	67
ÖZET	70
KAYNAKLAR	73
EKLER	

TABLolarIN DİZİNİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa</u>
1. Örnekleme Alınan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.....	30
2. Örnekleme Alınan Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımları.....	31
3. Örnekleme Alınan Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre Dağılımları.....	32
4. Örnekleme Alınan Öğrencilerin Ailede Kaçınıcı Çocuk Olduğuna Göre Dağılımları.....	33
5. Örnekleme Alınan Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları.....	34
6. Örnekleme Alınan Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları.....	35
7. Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Okulda Kalış Şekillerine Göre Dağılımları.....	36
8. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Okulda Kalış Şekillerinin Çapraz Dağılımı.....	37
9. Öğrencilerin Yaşı ile Okulda Kalış Şekillerinin Çapraz Dağılımı.....	38
10. Öğrencilerin Kardeş Sayısı ile Okulda Kalış Şekillerinin Çapraz Dağılımı.....	39
11. Öğrencilerin Ailede Kaçınıcı Çocuk Olduğu ile Okulda Kalış Şekillerinin Çapraz Dağılımı.....	40
12. Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumu ile Okulda Kalış Şekillerinin Çapraz Dağılımı.....	41
13. Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumu ile Okulda Kalış Şekillerinin Çapraz Dağılımı.....	42

14. Öğrencilerin Okulda Kalış Şeklinin Cinsiyete Göre Değerlendirilmesinde Elde Edilen Ruhsal Uyum Ölçeği Toplam Puanlarının Dağılımı.....	43
15. Kardeş Sayısının Örneklemde Görülme Yüzdesi ve Grupların Ortalama Ruhsal Uyum Puanları.....	44
16. Ailede Kaçınıcı Çocuk Oluşun Örneklemde Görülme Yüzdesi ve Grupların Ortalama Ruhsal Uyum Puanları.....	45
17. Baba Öğrenim Durumunun Örneklemde Görülme Yüzdesi ve Ortalama Ruhsal Uyum Puanları.....	46
18. Örneklem Grubu Öğrencilerin Ruhsal Uyum Puanları için Varyans Analizi.....	47
19. Bağımlı Değişken Ruhsal Uyum Puanları için Aşamalı Regresyon Analizi.....	50
20. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler Arasındaki Korelasyon Matriksi.....	52
21. Bağımlı Değişken Ruhsal Uyum Puanları için Aşamalı Regresyon Analizi.....	53
22. Bağımlı Değişken Ruhsal Uyum Puanları için Aşamalı Regresyon Analizi.....	54

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil

Sayfa

1. Gündüzlü Öğrencilerin Ruhsal Uyum Ölçeğindeki Davranışlara Verdikleri Toplam Puanlar..... 43_a
2. Haftalık Yatılı Öğrencilerin Ruhsal Uyum Ölçeğindeki Davranışlara Verdikleri Toplam Puanlar.. 43_b
3. Daimi Yatılı Öğrencilerin Ruhsal Uyum Ölçeğindeki Davranışlara Verdikleri Toplam Puanlar..... 43_c
4. Örnekleme Alınan Kız Öğrencilerin Ruhsal Uyum Ölçeğindeki Davranışlara Verdikleri Toplam Puanlar..... 43_d
5. Örnekleme Alınan Erkek Öğrencilerin Ruhsal Uyum Ölçeğindeki Davranışlara Verdikleri Toplam Puanlar..... 43_e

G İ R İ Ş

İnsan yaşamını içine alan gelişim dönemlerini incelediğimizde, bazı kritik dönemlerin, bireyin yaşamını önemli ölçüde etkilediğini görebiliriz. Ergenlik dönemi, yaşamın fırtınalı ve kritik dönemlerinin en yüksek noktasına eriştiği bir dönem olarak kabul edilmektedir.

Ergenlik dönemi, biolojik, psikolojik, zihin ve sosyal açıdan bir gelişme ve olgulaşmanın gözlemlendiği, çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemi olarak tanımlanabilmektedir. İşte bu özelliklerinden dolayı, yaşamın en fırtınalı ve en kritik dönemi olarak tanımlanır.

Bazı ergenler bu dönemi sarsıntısız bir şekilde geçirebilirken bazıları da önemli derecede örselenerek geçirmektedir. Bu, her birey için geçirilmesi zorunlu olan bu dönemin etkilerinin farklı olabileceğini göstermektedir. Bireyin ergenlik döneminin fırtınalı yaşamından az ya da çok etkilenmesi bazı koşullara bağlıdır. Bunlar, ergene ait kişilik özellikleri olabileceği gibi, çoğunlukla çevrenin ergenin problemlerine bakış açısındaki engellemelerinden kaynaklanmaktadır.

Yetişkin mi çocuk mu olduğuna karar veremeyen ergen, bu dönemde kendini bulmaya çalışır. Bu bilinmezlik onu, aşırı duyarlı, alıngan, güvensiz ve sinirli yapar. Bir çok çelişkiyi bir anda yaşayan ergenin, bu dönemde ilgi, sevgi ve hoşgörüyü ihtiyacı vardır. Bu ihtiyaçlarının yeterince karşılanmaması onun, bu fırtınalı yaşamında, doğal sayılabilecek problemlerinin daha da yoğun olarak yaşanmasına neden olur.

Görüldüğü gibi, ergenin bu dönemi diğer gelişim dönemleri gibi sağlıklı bir şekilde geçirebilmesinin sorumluluğu, kendine ait özelliklerinden çok, çevreye aittir. Ergenin çevresinde onu etkileyebilecek bireyler ise anne-baba ve eğitimcilerdir. Bu nedenle, yetişkinlerin, ergenin problemlerini çözümlemelerinde uygun yönlendirmeleri yapmaları ve hoşgörülü olmaları beklenmektedir.

ERGENLİK DÖNEMİNİN TANIMI

Bütün toplumlar yazılı tarihin erken dönemlerinden beri, toplum üzerindeki etkisi nedeniyle ergenlik ile ilgilenmişlerdir. Ergenlik dönemi için yapılan çalışmalar ve gözlemler sonucu, ergenlik çeşitli biçimlerde tanımlanmıştır. Çünkü bu dönem, hem üzerinde en az çalışılan gelişim dönemi hem de en karmaşık yaş dönemidir⁽¹⁾.

Ergenlik dönemiyle ilgili ilk çalışmalarda ergenlik çocukluktan olgunluğa kısa bir geçiş olarak tanımlanmaya çalışılmıştı⁽²⁾. Ergenlik terimi Latince büyüme, olgunlaşmak anlamına gelen bir sözcüktür⁽³⁾.

Biyolojik, psikolojik, zihinsel ve sosyal açıdan bir gelişme ve olgunlaşma dönemi olan ergenlik Mussen'a göre, çocuklukla ilk erişkinlik arasında bir ara dönemdir⁽⁴⁾.

Keniston ergenlik döneminin bir geçiş olmadığını, çocukluğa ve erişkinliğe benzemediğini ileri sürmüştür⁽⁵⁾.

Köknel'e göre ergen, belirli ve sınırlı bir yaş dilimi içinde duygu, düşünce, davranış ve tutum olarak gelişme çabası harcayan kişidir⁽⁶⁾.

Looney ve arkadaşları ergenlik dönemini "Fırtına ve Stress" diye tanımlamış ve ergenlikte uyumsuz davranışların ön planda olduğunu vurgulamışlardır⁽⁷⁾.

Ergenliğin Yaş Sınırları

Ergenlik kavramında gerek gruplandırma, gerekse yaş sınırlarının çizilmesi konularında toplumlar arasında farklı yaklaşımlar görülmektedir. Ergenliğin başlangıcı kişisel farklılıklar gösterdiğinden, ergenliğin yaş sınırı da değişiklikler göstermektedir.

Ergenliği belirli bir yaş grubu olarak tanımlayanların arasında da ergenliğin alt ve üst yaşları konusunda bir anlaşma görülmemektedir.

Sandström, ergenliğin başlangıcını 13,5-16 yaş, sonunu ise 16-20 yaş olarak belirlemiştir⁽⁸⁾.

Geleerd'a göre, ergenlik, 12-20 yaşları arasındaki dönemdir⁽⁹⁾. Köknel'in yaptığı sınıflamada, ergenlik dönemi kızlarda 13-18 yaş, erkeklerde 15-20 yaş olarak kabul edilmiştir⁽⁶⁾.

Yörükoğlu ise her iki cins için bu dönemin yaş sınırları olarak, 12-21 yaşları arasını vermektedir⁽¹⁰⁾.

Unesco, ergenlik dönemini 15-25 yaş dilimleri arasında göstermektedir. Bu dönem, ülkemizde, kızlarda ortalama olarak 10-12, erkeklerde 12-14 yaşları arasında başlar⁽³⁾.

Ergenlik Dönemi ve Özellikleri

Ergenlik dönemini inceleyen araştırmacılar, bu dönemi kendi içinde bölümlere ayırmaktadırlar. Araştırmacıların bir kısmı ergenlik dönemini erken, orta ve geç olarak ayırmayı uygun görürken, diğerleri ise ilk ve son olarak ele almışlardır.

Literatürde ergenlik dönemi genellikle erken, orta ve geç ergenlik diye bölümlere ayrılarak incelenmektedir. İlk devre; 12-15 yaşları arasında olup, daha çok hormonal ve fizyolojik değişme ve gelişmenin ön planda olduğu bir dönemdir. Çevrenin bedenini algılayışı, kendisinin beden imajı, bunlar arasındaki ilişki oldukça yoğunluk kazanmıştır. Bu dönem olumsuz davranış ve tepkilerin fazlaca olduğu bir dönemdir^(10,11,12).

İkinci devre, 15-17 yaşlar arasındadır. Bu dönemde beden imajı ve bunun yanı sıra, kendilik imajının gelişmesi ileri aşamalara ulaşmıştır⁽¹³⁾. Bunun dışında, gelecekle ilgili düşüncelerin yavaş yavaş oluşmaya başladığı, sosyal sorumlulukların arttığı düşünceler arası bağlantıların kurulduğu görülmektedir. Bu gelişmelerin yanı sıra aileden çözülme ve

bağımsızlık da gelişmeye başlar. Bu dönemin en belirgin özelliği çekingenlik ve kendine güvensizliktir^(12,14,15).

Üçüncü devre; 17-21 yaşlar arasındaki dönemdir. Bu dönemde ise, aileden çözülme tamamlanır, bağımsızlık gelişir ve aile içerisinde artık yetişkin yetiştikine bir ilişki başlar. Bu dönem sonunda kişilik bütünleşmesi tamamlanır^(2,16).

FIZYOLOJİK GELİŞİM

Ergenlik döneminin genellikle hormonal değişimlerin başlamasıyla birlikte olduğu kabul edilmektedir^(14,17). Bu dönemde görülen fizyolojik değişimler hipofizden salgılanan gonadotropik hormonun çalışmasında artmaya bağlıdır. Bunlar vücutta diğer hormonlarla birleşerek kemiklerin ve kasların gelişmesini sağlar ve ani gelişmeyi başlatır. Ergenliğin başlangıcında ortaya çıkan boyca ve kiloca artmanın hızlı bir alanda olmasına ani gelişme denmektedir^(18,19,20).

Kız çocukta gelişme 8,5-11,5 yaşlar arasında başlayarak 12,5 yaşlarında en yüksek düzeye ulaşır ve 15-16 yaşlarında durur. Erkek çocukta ise 10,5-14,5 yaşlar arasında başlayarak 14,5-15,5 yaşlarında en yüksek düzeye ulaşır, bundan sonra yavaşlayarak 19-20 yaşlarında durur. Kız çocukta ergenlik öncesinde hızlı olan gelişimin ergenlik döneminde yavaşladığı görülür^(21,22).

Ergenin fizyolojik gelişimindeki en önemli gelişmeler; boy ve ağırlık artışı, iskelet kas gelişimi, iç salgı sistemindeki gelişim ve çeşitli organlarda görülen büyümelerdir. Ergenlik

dönemi, insan gelişimindeki en hızlı iki büyüme evresinden birini oluşturur^(3,22).

Ergenlik döneminde ağırlık artışı kemik ve kasların büyümeleriyle gerçekleşir. Tüm kemik ve kaslardaki uzamalar birbirlerine eşit oranda olmazlar. Kol ve bacakların büyüme hızını gösteren bir kurala göre uzama önce bacaklarda başlayıp, daha sonra gövde ve en sonda omuzlar gelişir. Ergenlikte özellikle kızlar el ve ayaklarındaki büyümeden yakınırırlar. Erkek çocuk kaslarının kızlarınkine oranla daha çok gelişmiş olmasından dolayı kızlara göre daha çok büyüme oranı gösterirler^(6,23).

Ergenin Fizyolojik Değişime Tepkileri

Ergenlerin fizyolojik gelişme ve değişmeye tepkisi olayın başlama ve tamamlanış süresine bağlı olarak değişir. Ergenler bu dönemde bedenlerinden genellikle hoşnut değildirlere. Yapılan çalışmalarda, ergenlerin fizyolojik değişime tepkilerinin yabancılık ve hoşnutsuzluk biçiminde olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca erkeklerde, ilk puberte belirtileri kızlardan ortalama iki yıl geç başlar^(14,16,24). Ergen kız çocukları, erkeklere oranla kendi fiziksel gelişmeleri ile daha çok ilgilenmektedir⁽²⁵⁾.

Ergenlik ile başlayan fizyolojik değişimler, ergenlerde bazı dengesizlikler ve gerginlikleri ortaya çıkartmaktadır. Çoğu kez, fizyolojik değişim psikolojik değişimlere ve korkulara neden olmaktadır⁽²⁶⁾.

Bu nedenle , bu dönemde başlayan fizyolojik değişimlerle birlikte ergende, yeni ruhsal tepkiler ve davranışlar görülür. Tutum ve davranışlardaki değişiklikler kısmen hormonlar, kısmen de sosyal değişmeler nedeniyle olmaktadır. Fizyolojik değişimin ergen davranışlarına etkilerini şöyle özetleyebiliriz; yalnızlık isteği, çalışma isteksizliği, ahenksizlikler, can sıkıntısı, huzursuzluk, sosyal zıtlık, karşı cinse yönelmiş zıtlık, otoriteye karşı direniş, karşı cinse yönelmiş zıtlık, duygululuğun artması, kendine güvensizlik, cinsiyetle fazla uğraşma, aşırı çekingenlik, gündüz rüyaları⁽²¹⁾.

SOSYAL İLİŞKİLER

Ergenlik yılları, sosyal gelişim ve uyum yılları olarak da nitelenebilir. Sosyal uyum zamanla kazanılmaktadır. Artık çocuk olmadığının farkına varan birey, kendini yetişkinlerin yaşamına hazırlamak gereğini ve sorumluluğunu duymaya başlamaktadır. Ergenlik dönemindeki birey, toplumun değer yargılarını öğrenip, bu değer yargılarıyla çatışmadan yaşamını öğrenmek zorundadır⁽²⁷⁾.

Yaşadığı toplumda kendi görev ve statüsü hakkında belirgin bir fikre sahip olamaması ergenin mutsuzluğuna neden olmaktadır. Ergenlik, kişiliğin sosyal nitelik kazandığı bir arayış dönemidir. Ergen, değişen ve gelişen kişiliği içinde, çevrede yeni değerler aramaya, kişiliğinin olgunlaşmasında

rol oynayan, özdeşleşme, özerklik, sorumluluk kavramlarına yanıt bulmaya çalışır. Bu kavramlar, ergene kişilik kazandırır, toplumda ilişkilerini biçimlendirir, toplumdaki yerini ve rolünü oluşturur. Ergenin duygu, düşünce, tutum, eylem ve davranışını değerlendirmek, onun içinde yaşadığı çevreyi tanımak, bu çevre içinde temel kavramların nasıl geliştiğini bilmekle mümkündür^(3,22).

Aile ve Yakın Çevre İlişkileri

Ergenlik dönemi, hızlı değişimler dönemi olduğundan, ergenin hiç problemsiz bu değişikliklere uyması mümkün olamamaktadır. Bu nedenle bu dönemin çocuğu oldukça hırçın, tutarsız bir davranış biçimi sergilemekte ve yetişkinlerle olumlu ve dengeli iletişim kurmakta güçlük çekmektedir⁽²⁷⁾. Ergenin davranışlarına rehberlik edecek değerleri kazanması ve sosyal yönden sorumluluklarını öğrenmesi konusunda, yardıma gereksinimi vardır. Bu gereksinimi karşılayan ve ergenin yaşamında en etkin olan kurum ailesidir⁽²²⁾.

Ergenlik döneminde, anne-baba kontrolüne karşı gelişen tepkiye paralel olarak, otorite desteğine olan gereksinim, ergenin uyumsuzluğuna neden olmaktadır. Ergen davranışlarında görülen dengesizlik ve kararsızlıkta, çevresinde çatışan değerlerin olduğu kadar, kendisine yöneltilen farklı tutumların etkisi de büyük olmaktadır. Yetişkinin ergene karşı baskı ve yasaklara dayanan disiplini, olumlu ve yapıcı olması gereken bu dönemi, olumsuz bir devre haline dönüştürebilir^(3,28).

Aile içinde çocukların doğuş sırası, anne-babaların onlara karşı tutumlarında farklılık yaratmaktadır. Doğuş sırası üzerinde yapılan çalışmalarda, ailenin tek çocuğu olmanın kişilik gelişimini güçleştirdiği ve ruh sağlığı yönünden uyumsuzluk yarattığı ortaya koyulmuştur. Tek çocukların kendi güç ve ilgi düzeylerine uygun bir çocuk çevresinden yoksun olmaları, kardeşleri olanlara göre daha geç ve güç olgunlaşmalarına neden olmaktadır. Daima, kendilerinden daha tecrübeli ve bilgili yetişkinlerle bir arada olmaları nedeniyle, tek çocukların çevrelerine uyum sağlamaları güçleşmektedir^(29,30).

Ailede ilk doğan çocuk için ise, anne-babaların beklentileri diğer kardeşlerden daha fazla olup, ilk çocuğa daha fazla disiplin uygularlar. Bu nedenle, ilk doğan çocuklar, kendisinden sonra doğan kardeşlerine göre, daha bağımlı, kuralcı, kaygılı, aşırı duyarlı ve ürkektirler. Kardeşleri arasında ortanca olan çocuklar çevrelerinden sürekli ilgi ve sevgi bekleyen, dışa dönük olmaya çalışan, kararsız biri olarak tanınırlar. Son doğan çocuklar da, diğer kardeşlerine göre şımarık, korkusuz ve çalışkandır^(30,31).

Ailenin sosyoekonomik düzeyi de ergen gelişimi üzerinde etkili olmaktadır. Genellikle orta ve üst sosyoekonomik düzeydeki ailelerin çocukları, alt sosyoekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarına göre sosyal ve eğitim olanakları yönünden daha iyi durumdadırlar. Ancak yüksek veya orta sosyoekonomik düzeydeki aileler arasında psikolojik yönden doyurucu olmayan ailelerin varlığını da unutmamak gerekir. Orta sosyoekonomik düzeydeki

ailelerin ergenden beklenti düzeyleri fazla olmaktadır. Bu durumda ergenlerde psikolojik baskı yaratmaktadır⁽³²⁾.

Anne-babaların kendi gelişim dönemlerini gözönüne olarak, ergenleri o ölçüler içinde değerlendirme girişimleri, aşırı koruma, bir çocuğu diğerinden ayırarak sevme, aşırı baskı ve aile içi gerginlik ergende davranış ve uyum problemlerine neden olan etkenler arasında sayılabilir^(3,22).

Akran Grubunun Önemi

Genç, çocukluk döneminden ergenlik dönemine doğru ilerlerken akranlarıyla olan sosyal ilişkileri gittikçe önem kazanmaktadır⁽³³⁾.

Ergenin akranları ile olan ilişkileri, çocuğun akranları ile olan ilişkilerinin aynıdır. Diğer taraftan ergenler küçük çocuklara oranla akranlarıyla olan ilişkilerinde daha bağımlıdırlar, çünkü aileleri ile olan bağları yavaş yavaş çözülmeye başlar. Ergenin kuşkuları özellikle büyüklere olan güvensizliği, onun bir akran grubunda olma ihtiyacını son derece arttırıcıdır. Bu ihtiyaç öylesine kuvvetlidir ki, hiç bir grupta olmama tehlikesi, kötü bile olsa bir grupta bulunma seçeneği ile ortadan kaldırılmaya çalışılır^(15,33,34).

Büyüklerden kuşku ve başkaları gibi olma korkusu ergenleri her zaman bir grubun içine itmemektedir. Zaman zaman bu sorunların sonucu bir grup yerine yalnızlığı yeğleyen ergenlerde bulunmaktadır⁽³⁴⁾.

Zeka, yetenek, özel beceriler, sosyoekonomik düzey gibi etmenler de ergenin akranları tarafından kabul ve reddi üzerinde etkilidir⁽³⁵⁾. Ergenin ortalama yeteneğinin altında olduğunu algılaması ve okul sorunlarının bulunması, red konusunda etkili olabilen güvensizlik, vazgeçme ve aşırı dikkatli görünmeye yönelik veya saldırganlık gibi kişisel özelliklerin geliştirilmesine neden olur⁽³⁶⁾.

Ancak, ergenler arasında aileye ve akran gruplarına uyum sağlaması açısından bireysel farklılıkların olduğu unutulmamalıdır⁽³⁷⁾.

Okulun Önemi

Ergenlik meslek yaşamına katılma dönemidir. Bu katılmanın çevresinde, okulda ve ailede birçok sosyal davranışlar birbirine bağlanır. Okul, ergeni çalışma ve sosyal yaşama hazırlar, ancak okul eğitim amaçları niteliği ile ergenle toplum arasına bir mesafe koyar^(12,33).

Okuldaki eğitim programı, ergen özelliklerini dikkate alarak hazırlanmalıdır. Böylelikle, ergenin içinde bulunduğu kültüre uyumunu olumlu bir şekilde desteklemiş olur. Bu dönemde görülen duygusal gerginlik ergende çalışmaya karşı isteksizliğe ve dikkatin belirli bir konu üzerinde yoğunlaşmasına neden olur. Bu durumda ergenin başarısızlığına sebep olabilir^(22,30,33).

Yatılı okuyan öğrencilerin gündüzlü öğrencilere göre

okul içinde daha farklı problemleri vardır. Yatılı öğrencilerin problemleri, kendisini evindeki kadar güvencede hissedemeyişinden ve ailesinin kendilerine verdikleri bu güvenden uzak olduklarını sannettiklerinden doğmaktadır. Yatılı öğrenciler gündüzlere göre daha fazla korkak, alıngan, hemen ağlama, sıkılğan ve utangaçlık özelliklerini gösterirler. Anne ve baba şefkatinden, yakınlığından, ilgisinden uzak olan yatılı öğrenciler anne-baba-çocuk ilişkileri sağlıklı olsa bile uyumsuzluk belirtileri gösterebilirler. Bunun yanı sıra parçalanmış ailelerden gelen yatılı okul öğrencilerinin uyumsuzluklarının daha da yoğun olduğu bilinmektedir⁽³⁸⁾.

RUHSAL UYUM

Ergenlik, gelişim dönemleri içinde en kritik değişimler, duygu ve davranışlarda en yoğun gelişme ve bocalamaların bulunduğu yaşam dönemidir. Ergenliğin ilk yıllarında birey, ilişkili ve tutarsız davranışlar ortaya koyarken, son yıllara doğru daha tutarlı davranışlar geliştirmeye başlar^(39,40).

Ergenlik dönemi, bağımsızlık dönemidir. Bir ergenin çocukluğunun bağımlılığı ile yeni bağımsızlık çabaları arasındaki çatışmayı çözümleyememesi, güçlüklerle yol açar. Ergenin bağımsızlığını kazanırken, karşılaşacağı güçlüklerin bir kısmı toplum tarafından onaylanan bağımsızlık eğitiminin oranına, bir kısmı da kendi anne-babasının çocuk yetiştirme şekline ve davranış modellerine bağlıdır^(4,36,41).

Ergen bağımsız bir kişi olmayı isterken, aynı zamanda

süregelen bağımlılıkla ilgili güven ve sorumsuzlukta isteyebilir. Bağımsızlığın kazanılması önemli ölçüde anne-baba ve çocuk ilişkilerinin öncesine ve devamına dayanmaktadır^(4, 42).

Ergenin çevreye karşı çıkışında bir savunma sözkonusudur. Ergen, henüz kendini güçsüz, kararsız ve güvensiz hissettiği için karşıdır, hatta saldırgandır. Sert tutumu ile bir bağımsızlık görüntüsü yaratmaya çalışmaktadır. Aynı zamanda da içten içe güçsüzlüğünü duymakta ve bağlarını sürdürmek istemektedir. Bu nedenle, istediği özgürlük kendisine daha fazla verilirse paniğe kapılır ve korku duyar⁽¹¹⁾.

Ergenlik dönemindeki bireylerde, bencillik, tedirginlik, ukâlalık, dağınıklık, dikkatsizlik, kabalık, oburluk, güç beğenme, çabuk tepki gösterme, birden sinirlenme, herşeyi sorun yapma, derslere karşı ilgi azalması, kaide ve kuralları küçümseme, olumsuz yanıtlar verme, her şeye boş verme gibi uyumsuz davranışları sıklıkla görülür^(15,17,43).

Bu dönemde ortaya çıkan olumsuz değişikliklerin yanı sıra olumlu değişikliklerde gözlenmektedir. Ergen, coşkulu, hayalci, idealist, soyut kavramları daha iyi anlayan, ilgi alanı genişleyen, bir şeyler yapmak isteyen bir birey olmuştur^(10,15,18).

Ergenlik döneminin ruhsal özellikleri incelendiğinde, ortaya sağlıklı ve dengesiz görünümlü bireyler çıkmaktadır. Oysa ruh sağlığı kriterleri gelişme dönemlerine göre belirlendiğinden, bu dönem için belirlenen ruh sağlığı kriterleri

diğer dönemlerden farklıdır. Bu nedenle, bu dönemde görülen değişiklikler ergenlik için doğal sayılır^(15,33).

Ergenlerin ruhsal dengesi sürekli değişiklik gösterdiğinden, bu durum ergenin davranışları üzerinde de etkili olacaktır. Ergende gözlenen olumsuz davranışlar, içinde bulunduğu çevre koşullarına bir uyum çabası olarak gelişmiş olabilir. Ayrıca aile içi ilişkileri, aile sorunları ve çocukluk dönemindeki uyumsuzluklarından kaynaklanabilir. Bu nedenle, ergenlerin ruhsal uyumları, sadece davranışlarına bakılarak değerlendirilmemelidir^(12,15).

Ergenlik dönemi, her birey için geçirilmesi zorunlu olan bir dönemdir. Ancak, bireyin içinde bulunduğu çevre koşulları, aile ilişkileri, bu dönemin ergen açısından sarsıntılı ya da sarsıntısız bir şekilde geçirilmesinde etkili olmaktadır. Ergenlik döneminin, sarsıntısız bir şekilde geçirilmesi için, çocukluk döneminden itibaren, ergenin sağlıklı gelişmesine neden olabilecek elverişli koşulların sağlanması, düzenli ve mutlu aile ilişkilerinin kurulması önemli faktörler olarak kabul edilmektedir^(8,44,45). Bunun yanı sıra örselenmiş, temel ihtiyaçları karşılanmamış, ruhsal çatışmalarını çözememiş ergenler, bu dönemin zorlukları ile karşı karşıya kalmaktadır^(10,45).

Sonuç olarak her şeyden önce, bu kritik dönemin geçici olduğu düşünülerek, önümüze serdiği bütün gerçeklerin olduğu gibi kabul edilmesi, ergen davranışlarının sabır ve anlayışla karşılanması gerekliliği unutulmamalıdır⁽³³⁾.

Ergenlik Dönemi İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Ailesi tarafından fikirlerine ilgi gösterilen kendileri hakkında bilgi edinilen, ailesi ile ilgili işlere aktif olarak katılmaları teşvik edilen ergenlerde, Rosenberg'in(1965) bulgularına göre kendine güven ve değer verme duygusunun daha fazla olduğu saptanmıştır⁽⁴⁶⁾.

Daniels,Dunn,Fursterberg, Plomin(1985), aile içindeki çevre farklılıkları ve ergen kardeş çiftlerinde uyum farklılıklarını 11-17 yaşları arasında iki çocuğa sahip olan 348 ailede incelemişlerdir. Aynı aile içindeki kardeşlerin farklı çevreler hakkında deneyimleri ve aile içindeki çevre farklılıklarının kardeşler arasındaki gelişme farklılıkları ile de ilgili olduğunu saptamışlardır. Ruhsal uyum açısından olumlu davranış gösteren kardeşlerden biri, diğerine göre annesine, kardeşine ve akranlarına karşı daha etkin ve daha çok sorumluluk alabilen birey olduğu gözlenmiştir⁽⁴⁷⁾.

Anne-baba-çocuk ilişkilerinin algılanması ve bu ilişkilerin çocuğun uyumuna etkisi olup olmadığını inceleyen Serot ve Teevan (1961), çocuğun ailesi ile olan ilişkiyi algılamasının çocuğun uyumu üzerinde etkili olduğunu bulmuşlardır⁽⁴⁸⁾.

1984 yılında Hunter'ın ergenlik döneminde anne-baba-çocuk ve arkadaş ilişkilerinin sosyalleşme sürecine etkisi üzerinde yaptığı çalışmasında, ergenler üzerinde arkadaşlarının ailelerinden daha etkili olduğunu ve aynı zamanda ergenlerin sosyalleşmeleri açısından ailelerin ve arkadaşlarının birbir-

lerini tamamlayıcı özellikleri olduğunu ortaya koymuştur⁽⁴⁹⁾.

Hunter(1985) ergenlerin aileleri ve arkadaşları ile algılamalarının tartışılması konusunda yaptığı çalışmada ise akademik-mesleki, sosyal-etnikal ve aile konularında ergenlerin arkadaşları ile tartışması, ailelere oranla daha fazla olmuştur. Ergenlerin sosyalleşmeleri açısından mesleki ve aile ile ilgili konularda, aileler daha fazla etkili olurken, sosyal-etnik konularda ise arkadaşlar etkili bulunmuştur. Sonuçta aile ve arkadaşlar arasındaki sosyalleşme etkilerinin ergenin sosyal yapısını oluşturmada önemli olduğunu göstermiştir⁽⁵⁰⁾.

Kurtzman (1967) tarafından yapılan çalışmada yaratıcılığı yüksek, normal ve düşük olan 9 uncu sınıftaki öğrenciler arasında akran kabulü, kişilik özellikleri ve okul davranışları değişkenlerine göre farklılıklar incelenmiştir. Araştırma sonunda yaratıcılığı yüksek olan öğrenciler, diğer gruplardan daha çok arkadaşlarınca tercih edilen, parlak, gayretli, girişken, ilginç, kendine güvenli, okuldaki davranışlarında olumlu olarak bulunmuştur⁽⁵¹⁾.

Yaratıcı ve yaratıcı olmayan ergenler arasında yaşamlarındaki değişen olayların farklılığını inceleyen Ferguson (1981), yaratıcı ergenlerin yaşamlarında daha az stress verici olaylarla karşılaştıklarını bulmuştur. Ayrıca stressin intihar düşüncesi ile belirgin bir şekilde ilişkili olduğunu göstermiştir⁽⁵²⁾.

Siegel ve Griffin'in(1983) 12-18 yaşlar arasında bulunan ergenlerde buhrana neden olabilecek faktörler ve buhran içindeki ergenlerin akranları arasında tanımlanması üzerine yaptıkları çalışmada, ergenlerin sosyal yönden yalnız başlarına bırakılmaları önemli bir etken olarak bulunmuştur. Buhran içinde olan ergenler ile olmayanlar karşılaştırıldıklarında daha çok alkol ve uyuşturucu kullandıkları saptanmıştır⁽⁵³⁾.

Rutter(1985), davranışların gelişiminde aile ve okulun etkilerini incelediği çalışmasında, çevre faktörleri ve çocukların davranış bozukluklarını kalıtımsal etkiler, ailelerin çocukları üzerindeki etkileri ve bazı üçüncü değişkenlere (zayıf aile ilişkileri, tutarsız disiplin, akranların etkileri, aile geçimsizlikleri) göre saptamıştır. Sonuç olarak davranışların gelişiminde aile ve okulun etkilerinin farklı olduğunu ve çevrenin davranışların gelişiminde doğrudan etkili olmadığını, etkilerin bireylerarası ilişkilere dayandığı bulunmuştur⁽⁵⁴⁾.

Poole(1984), 1596 ergen üzerinde yaptığı çalışmada ergenlerin okuldan isteklerinin neler olduğunu incelemiştir. Sonuçta öğrencilerin çoğu, okuldaki disiplin kurallarınının katı olduğunu, öğrencilere karşı daha ılımlı bir yaklaşım olmasını, öğretmen-öğrenci ilişkisinin daha iyi olabilmesi için neler yapabileceklerini, öğrencilerin bir kısmı ise, boş zamanlarını değerlendirebilmek için yeterli spor tesislerinin olmasını istediklerini belirtmişlerdir⁽⁵⁵⁾.

Öğrenci davranış problemlerinin öğretmenleri rahatsız etmesi ve ilgilendirmesi ile ilgili Hutton'un (1984) yaptığı çalışmada, 50 ilkokul öğretmeni öğrencilerin davranış problemlerini tanımladığında hem davranışların rahatsız ediciliği hem de, ilgilendirdiğini sınıflandırmışlardır. Sonuçta öğretmenleri davranışların ilgilendirdiği belirtilmiştir. Bununla birlikte öğretmenleri öğrenciler arasındaki saldırgan etkileşimin rahatsız etmesi ve ilgilendirmesi görülmüştür⁽⁵⁶⁾.

Lise ve dengi okullara devam eden öğrencilerin problemleri üzerinde yapmış olduğu araştırma da Baymur(1961), bu dönemde bulunan öğrencileri en çok üzen problemlerinin gelecek ve okul ile ilgili olduğunu bulmuştur. Ayrıca erkek öğrencilerin kızlara göre daha çok problemi olduğu saptanmıştır⁽⁵⁷⁾.

Ergenliğe özgü sorun alanlarının psiko-sosyal değişkenlerle etkileşimlerini ele alarak inceleyen Seber(1977), cinsiyet ve yaş farklılıklarının ergenliğe özgü sorun alanlarında anlamlı etkileşimler gösterdiğini saptamıştır⁽⁵⁸⁾.

Eme,Maisiak ve Goodale tarafından 1979 yılında,13-17 yaş grubu 240 ergen üzerinde yaptıkları çalışmada, ergenleri en çok endişelendiren problemlerinin fizyolojik görünümleri olduğunu ayrıca kız öğrencilerin fizyolojik görünümleri ile erkek öğrencilerden daha çok ilgilendiklerini bulmuşlardır⁽⁵⁹⁾.

Baymur'un(1969), yurtlarda kalan yüksek öğrenim gençlerinin başlıca problemlerini saptamak için yaptığı çalışmada 4855 gençten elde edilen bulgulara göre, yurt problemleri,

okulla ilgili problemler, sosyo-ekonomik alandaki problemler, kişisel yaşam ile ilgili problemler öğrencileri en çok üzen problemler olarak bulunmuştur⁽⁶⁰⁾.

1970 yılında Ziv'in yaptığı araştırmada, Wickman'ın listesinden alınan 30 davranış problemi 8.sınıftaki 165 öğrenci, 82 öğretmen ve 45 psikologa uygulanmıştır. Öğretmenler ve psikologlar arasında, öğrencilerin davranışlarını önemliliklerine göre sıralamaları arasında olumlu bir ilişki bulunmuştur. Öğretmenler daha çok açıktan açığa yapılan davranışlarla ilgilenmişlerdir. Öğrencilerin problemlerini sıralamaları psikologların sıralamasından çok öğretmenlerin sıralamasına benzemektedir. Bu sonuç belki de sosyalleşme ve öğretmen-öğrenci arasındaki devamlı etkileşimden kaynaklanmaktadır⁽⁶¹⁾.

Parish ve Parish tarafından 1983 yılında yapılan çalışmada düzenli, boşanmış ve yeniden kurulmuş ailelerden oluşan 426 çocuk Kişisel Nitelik Envanterindeki(PAIC) 46 sıfatı kendilerini ve ailelerini tanımlamak için değerlendirmişlerdir. PAIC'de bulunan sıfatların, çocukların kendilerine ait kavramları tanımlamada aile yapısı ve yaşam tarzıyla ilişkili olduğu, olumlu sıfatların üst sosyo-ekonomik düzeye sahip ailede bulunan çocuklar tarafından, olumsuz sıfatların ise alt sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin çocukları tarafından daha çok seçildiği bulunmuştur⁽⁶²⁾.

Öğrencilerin kendilerini değerlendirmeleri ve öğretmenlerin onları değerlendirmesinde davranış problemlerinin

önemliliği açısından öğretmenler ve öğrenciler arasındaki farklılıkları inceleyen Mutimer ve Rosemier(1967), öğretmenlerin mastürbasyon, enüresis, küfür, hareketsiz kalamama davranışlarını öğrencilere göre daha az önemli bulurken, itaatsizlik, açık saçık konuşma, sinirlilik, mutsuzluk davranışlarını öğrencilerden daha önemli buldukları saptanmıştır⁽⁶³⁾.

ARAşTIRMANIN AMACI

Günümüzde toplumu, ruh sağlığı konularıyla giderek daha fazla ilgilenmektedir. Ruhsal uyumsuzluklar normal yaşantıdan kopan insanlar için olduğu kadar, bunların aileleri için de üzücü olmaktadır. Bu nedenle mümkün olduğu kadar çocuk problemini erken yaşta farketmek, gelecekte ortaya çıkması olası problemler için bir önlem olacaktır.

Ne yazık ki, çocukluk dönemlerindeki önemsiz görülen problemler zamanında düzeltilmediği için sonraki yıllarda karşımıza birçok ruhsal uyum problemi olan bireyler çıkmaktadır. Uyum problemlerinin en yoğun görüldüğü dönemlerden birisi de ergenlik dönemidir. Ergenlerin bu dönemi, sonraki yaşantılarını olumsuz yönde etkilemeden, sarsıntısız bir şekilde atlatabilmesini sağlamak anne-babalara ve eğitimcilere düşen önemli bir görevdir.

Bu araştırma, Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvar'ında öğrenim gören 12-15 yaşları arasındaki öğrencilerde görülebilecek ruhsal uyum problemlerinde yatılı ve gündüzlü olarak eğitim almalarının etkisini saptamak amacıyla planlanmış ve yapılmıştır.

Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvar'ında öğrenim gören öğrenciler farklı sosyo-ekonomik düzeylerden gelen ailelerin çocuklarını oluşturmaktadır. Bu farklılığın getirdiği en önemli sorun, öğrenciler arasındaki kültürel geliş-

kilerden kaynaklanmaktadır. Kırsal kesimden gelen ergen ile büyük bir şehir merkezinden gelen diğer bir ergen aynı öğrenim ortamında bulunmaktadır. Öğrencilerin aile içerisindeki farklı yetiştirilme tarzları, birbirlerini tercih etme durumlarını etkileyebilmektedir. Bu durum öğrencilerin akran grubuna katılamayıp yalnız kalmasına neden olabilmektedir. Oysa ergenler için bir gruba dahil olma çok önem taşımaktadır. Ayrıca okulda daimi yatılı olarak öğrenim gören öğrenciler ailelerinden uzakta, yeni bir çevreye uyum sağlaması gerektiğinden ortaya çıkabilecek problemlerinin, gündüzlü ve haftalık yatılı öğrencilere göre daha farklı olabileceği düşünülmektedir.

Gözlenen diğer bir durum ise, bu okulda öğrenim gören öğrenci yaş gruplarının 11-25 yaş gibi geniş bir dağılım aralığına sahip bulunmasıdır. Bu durumda henüz, yeteri kadar fiziksel ve duygusal bir olgunluğa ulaşamamış ergenin, önündeki modellerden etkilenmemesi kaçınılmaz olarak görülmektedir. Bu durum, ergenliğin başlangıç döneminde olan öğrenciler için olumlu bir şekilde oluşabileceği gibi, olumsuz bir şekilde de gelişebilir.

Araştırma kapsamına alınan öğrenciler, okullarının özelliği dolayısıyla sanatla ilgili bir geleceğe hazırlanmaktadır. Bu nedenle öğrencilikleri süresince tüm meslek hayatları boyunca devam edebilecek rekabet duygularını taşımaktadırlar. Bu rekabet duygusu ergenlerin birbirleriyle işbirliği, dayanışma, paylaşma, yardımseverlik gibi olumlu sosyal iletişim

davranışlarına ket vurabilmektedir. Halbuki ergenlik dönemindeki gencin en temel gereksinimlerinden birisi de sevmeye ve sevilme gibi olumlu iletişim davranışlarıdır.

Toplumumuzda ergenlik döneminin problemlerini içeren ve konu ile ilgili dolaylı da olsa ilişkisi bulunan bazı araştırmalar yapılmış olmakla beraber, Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı'nda öğrenim gören ergenlerin ruhsal uyumlarını inceleyen araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu bakımdan Konservatuvar'da öğrenim gören ergenlerin yukarıda belirttiğimiz farklılıkları bizi bu araştırmaya yapmaya yöneltmiştir.

Araştırma sonunda elde edilen bulguların ışığında, ana-babalara ve ergenlerin eğitimi ile ilgilenen eğitimcilere, ergenin bu döneme ait kritik dönem özellikleri konusunda daha bilinçli bir yaklaşımla danışmanlık verilebileceği düşünülmektedir.

Temel Problem:

Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı'nda öğrenim gören 12-15 yaş grubundaki öğrencilerde görülebilecek ruhsal uyum problemlerinde yatılı ya da gündüzlü olarak eğitim almalarının etkisi var mıdır?

Alt Problemler:

Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı'nda öğrenim gören 12-15 yaş grubu öğrencilerde görülebilecek ruhsal

uyum problemlerini;

a- Cinsiyeti,

b- Yaşı,

c- Kardeş sayısı,

d- Ailede kaçınıcı çocuk olduğu,

e- Annesinin öğrenim durumu,

f- Babasının öğrenim durumu,

g- Okulda kalış şekli(haftalık-daimi yatılı,gündüzlü)

nasıl etkilemektedir?

ARAşTIRMA YÖNTEMİ

VE

ARAÇLARI

Araştırmanın Evreni:

Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı'nın orta kısmında öğrenimine devam eden 12-15 yaş grubundaki tüm öğrenciler bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

Örneklem:

Araştırmaya dahil edilen 12-15 yaş grubundaki öğrenciler; ailesi Ankara dışında olan daimi yatılılar, ailesi Ankara içinde olan haftalık yatılılar ve gündüzlüler olmak üzere üç grupta toplanmıştır. Her bir gruptan 20 öğrenci olmak üzere öğrencilerin toplam sayısı 60 olarak alınmıştır. Gruplarda kız ve erkek öğrenci sayısı eşit belirlenmiştir.

Okulda yatılı olarak öğrenim gören 12-15 yaş grubundaki öğrencilerin gündüzlülerden daha az olması örneklem sayısını sınırlamıştır. Bu yaş grubu yatılı öğrencilerin tamamı araştırmaya dahil edilmiştir. Gündüzlü öğrencilerin seçiminde ise basit tesadüfi örnekleme tekniğı uygulanmıştır⁽⁶⁴⁾.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak, öğrenciler ve ailesine ait bilgi formu ile Ruhsal Uyum Ölçeğı kullanılmıştır.

a- Öğrenciler ve Ailelere Ait Bilgi Formu:

Öğrenci ve ailesi hakkındaki genel bilgileri içeren bu formda öğrencinin cinsiyeti, yaşı, kardeş sayısı, ailede kaçınıcı çocuk olduğu, annesinin öğrenim durumu, babasının öğrenim durumu ve okulda kalış şekli sorulmaktadır. Bu formun bir örneği Ek I'de sunulmuştur.

b- Ruhsal Uyum Ölçeği:

Örneklem grubuna alınan öğrencilerin ruhsal uyumsuzluk belirtilerinin saptanması için "Ruhsal Uyum Ölçeği" uygulanmıştır. Bu ölçek Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakóltesi Çocuk Ruh Sağlığı Ünitesince geliştirilmiş olup, halen bu birimce kullanılmaktadır.

Ruhsal Uyum Ölçeği davranış örneklerinden seçilen 28 sorudan oluşmuştur. Ölçekteki sorulara verilen tepkiler yok, az, çok, pekçok olmak üzere dört kategoride toplanmaktadır. Bu tepkilerde yok'a sıfır, az'a bir, çok'a iki, pekçok'a üç puan verilerek değerdendirme yapılmaktadır.

Bu ölçek, 1985'de Gökler ve Öktem tarafından Ankara'nın bir gecekondu bölgesindeki ilkokulun beşinci sınıf öğrencilerinin ruhsal hastalık belirtilerinin taranması ve uyumsuzluk belirtilerinin dağılımının saptanması amacıyla uygulanmıştır. Bu araştırma sonunda örnekleme alınan 120 çocuktan 39'u uyumsuz, 81'i uyumlu bulunmuştur. Ayrıca uyumlu ve uyumsuz çocuklar arasında önemli farkların görüldüğü özelliklerin, uyumsuz

çocuklarda daha fazla olduğu saptanmıştır⁽⁶⁵⁾.

Veri Toplama İşlemi

Bu çalışmada veriler anket tekniği ile toplanmıştır. Örneklem grubuna seçilen öğrenciler 15'er kişilik gruplara ayrılmıştır. Her grup için ayrı bir gün ve saat belirlenerek, öğrenciler toplanılmıştır. Öğrencilere dağıtılacak olan formlara isimlerini yazmamaları istenmiştir. Böylelikle öğrencilerden daha güvenilir bilgi alınabileceği düşünülmüştür. İlk olarak öğrencilere, kendisi ve ailesi hakkındaki bilgileri içeren form dağıtılarak, eksiksiz olarak doldurmaları istenmiştir. Daha sonra Ruhsal Uyum Ölçeği verilerek ölçekteki davranış örneklerinden kendisinde olan veya olmayan davranışları yoğunluğuna göre işaretlemeleri istenmiştir.

Verilerin Analizi

Örnekleme seçilen öğrencilere uygulanan kendisi ve ailesi hakkındaki bilgileri içeren formdaki sorulara verilen yanıtların analizi önce sayısal ve yüzde olarak betimsel tablolarda verilmiştir. Anket formunda bulunan bağımsız değişkenlerle ilgili sorulara verilen yanıtlar ve öğrencilerin ruhsal uyum puanlarını kaydetmek için önceden hazırlanmış olan test kayıt formlarına kaydedilmiş ve bu puanlar toplanmıştır. Elde edilen verilerde bağımsız değişkenlerden cinsiyet ve okulda kalış şekline göre, öğrencilerin ruhsal uyumlarını araştırmak için Varyans Analizi Yöntemi uygulanmıştır⁽⁶⁶⁾.

Ayrıca öğrencilerin ruhsal uyumlarını yordamada, ele alınan bağımsız değişkenlerin açıklanan varyansa katkılarını ve katkı derecelerini belirlemek amacıyla Basamaklı Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi (Stepwise Multiple Linear Regression) yöntemi uygulanmıştır^(67,68).

B U L G U L A R

Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı'n-
da öğrenim gören 12-15 yaş grubundaki öğrencilerin yatılı ve
gündüzlü olarak eğitim almalarının ruhsal uyum problemlerine
etkisinin olup olmadığını incelemek amacıyla bu çalışma plan-
lanmıştır.

Araştırma ile ilgili toplanan bilgiler, yöneltilen
sorular doğrultusunda analiz edilerek sonuç bulgular, önce
betimsel nitelikte ve sonra bunların test edilmesi şeklinde
aşağıda verilmiştir.

Örneklem grubunu oluşturan öğrenciler, cinsiyetlerine,
yaşlarına göre yan dağılım tablolarında gösterilmiştir. Yine
betimleyici tablolarda öğrencinin kardeş sayısı, ailede kaçın-
cı çocuk olduğu, annesinin öğrenim durumu, babasının öğrenim
durumu ve okulda kalış şekli frekans ve yüzde dağılımlar sek-
linde 1-7 numaralı tablolarda verilmiştir. Bu tabloların veril-
mesindeki amaç, araştırmada ele alınan bağımlı ve bağımsız
değişkenlere ilişkin ileri düzeyde istatistiksel analiz bulgu-
larının verilmesinden önce, örnekleme oluşturan öğrencilerin
çeşitli özellikleri yönünden tanıtılmasıdır.

Örnekleme seçilen öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1. Örnekleme Alınan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.

Cinsiyet	Sayı	%
Kız	30	50.0
Erkek	30	50.0
Toplam	60	100.0

Tablo 1'e bakıldığında örnekleme oluşturan öğrencilerin yarısının kız, yarısının erkek olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin yaşlarına göre elde edilen verilerin dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Örneklemeye Alınan Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımları .

Yaşları	Sayı	%
12	18	30.0
13	14	23.3
14	16	26.7
15	12	20.0
Toplam	60	100.0

Tablo 2'de incelendiğinde örnekleme oluşturan öğrencilerin %30'u 12 yaşında olup, %20'si 15 yaşındadır.

Örneklem grubu öğrencilerin kaç kardeşi olduğuna göre dağılımı Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Örneklem Alınan Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre Dağılımları.

Kardeş Sayısı	Sayı	%
Kardeşi yok	7	11.7
1 Kardeşi var	28	46.7
2 Kardeşi var	14	23.3
3 ve daha fazla kardeşi var	11	18.3
Toplam	60	100.0

Tablo 3'e bakıldığında öğrencilerin %46.7'sinin tek kardeşi olduğu, %11.7'sinin kardeşinin olmadığı görülmektedir.

Örneklem grubu öğrencilerin ailede kaçınıcı çocuk olduğuna göre elde edilen verilerin dağılımı Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Örneklem Alınan Öğrencilerin Ailede Kaçınıcı Çocuk Olduğuna Göre Dağılımları.

Ailede Kaçınıcı Çocuk Olduğu	Sayı	%
İlk çocuk	26	43.3
Ortanca veya ortancalardan biri	10	16.7
Son çocuk	24	40.0
Toplam	60	100.0

Tablo 4 incelendiğinde örnekleme oluşturan öğrencilerin % 43.3'ü ailede ilk çocuk, % 16.7'si ortanca çocuktur.

Araştırma örnekleminé alınan öğrencilerin anneleri öğrenim durumlarına göre dört gruba ayrılmıştır. Öğrencilerin annelerinin öğrenim durumlarına göre dağılımları Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Örneklemé Alınan Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları .

Öğrenim Durumu	Sayı	%
İlkokul mezunu	11	18.3
Ortaokul mezunu	7	11.7
Lise ve dengi okul mezunu	17	28.3
Yüksekokul mezunu	25	41.7
Toplam	60	100.0

Tablo 5'e bakıldığında öğrencilerin annelerinin % 41.7'si yüksek okul, % 11.7'si ortaokul mezunudur.

Araştırma örneklemine alınan öğrencilerin babaları öğrenim durumlarına göre dört gruba ayrılmıştır. Öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarına göre dağılımı Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Örneklem Alınan Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları .

Öğrenim Durumu	Sayı	%
İlkokul mezunu	7	11.7
Ortaokul mezunu	3	5.0
Lise ve dengi okul mezunu	12	20.0
Yüksek okul mezunu	38	63.3
Toplam	60	100.0

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin babalarının % 63.3'ü yüksekokul mezunu, % 5.0'i ortaokul mezunudur.

Öğrencilerin okulda kalış şekline göre elde edilen verilerin dağılımı Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Okulda Kalış Şekillerine Göre Dağılımları.

Okulda Kalış Şekli	Sayı	%
Gündüzlü	20	33.333
Haftalık yatılı	20	33.333
Daimi Yatılı	20	33.333
Toplam	60	100.000

Tablo 7'de gündüzlü,haftalık yatılı ve daimi yatılı olan öğrencilerin eşit sayıda dağıldıkları görülmektedir.

Tablo 8 ve 13 arasındaki bulgular için, toplam denek sayısı 50 den küçük olduğu için yüzdelerinin alınması mümkün olmamıştır. Bu tablolara ait yüzdeler genel toplam üzerinden alınmıştır. Bu yüzdeler ise 1-7 tablolarda gösterilmiştir.

Öğrencilerin cinsiyetleri ile okulda kalış şekline göre elde edilen verilerin çapraz dağılımı Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Okulda Kalış Şekillerinin Çapraz Dağılımı .

Okulda Kalış Şekli Cinsiyet	Gündüzlü	Haftalık	Daimi	Toplam	
	Sayı	Yatılı Sayı	Yatılı Sayı	Sayı	%
Kız	10	10	10	30	50.0
Erkek	10	10	10	30	50.0
Toplam	20	20	20	60	100.0

Tablo 8'de gündüzlü, haftalık yatılı ve daimi yatılı gruplarda kız öğrenciler örneklemin %50.0'sini oluştururken, erkek öğrencilerde %50.0'sini oluşturmaktadır.

Öğrencilerin yaşları ile okulda kalış şekillerine göre elde edilen bilgilerin çapraz dağılımları Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Yaşı ile Okulda Kalış Şekillerinin Çapraz Dağılımı.

Öğrencinin Yaşı	Okulda Kalış Şekli	Gündüzlü	Haftalık	Daimi	Toplam	
		Sayı	Yatılı Sayı	Yatılı Sayı	Sayı	%
12		6	3	9	18	30.0
13		5	6	3	14	23.3
14		5	7	4	16	26.7
15		4	4	4	12	20.0
Toplam		20	20	20	60	100.0

Yukarıdaki Tablo'ya bakıldığında gündüzlü, haftalık yatılı ve daimi yatılı olan 12 yaşındaki öğrenciler örneklemin %30'unu oluştururken, 15 yaşındaki öğrenciler örneklemin %20'sini oluşturmaktadır. Okulda gündüzlü, haftalık yatılı ve daimi yatılı 14 yaşındaki öğrenciler örneklemin %26.7'sini oluştururken, 13 yaşındaki öğrencilerde örneklemin %23.3'ünü oluşturmaktadır.

Öğrencilerin kardeş sayısı ile okulda kalış şekillerine göre elde edilen bilgilerin çapraz dağılımı Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin Kardeş Sayısı ile Okulda Kalış Şekillerinin Çapraz Dağılımı.

Okulda Kalış Şekli Kardeş Sayısı	Gündüzlü	Haftalık	Daimi	Toplam	
	Sayı	Yatılı Sayı	Yatılı Sayı	Sayı	%
Kardeşi yok	5	1	1	7	11.7
1 Kardeşi var	10	11	7	28	46.7
2 Kardeşi var	4	6	4	14	23.3
3 ve daha fazla kardeşi var	1	2	8	11	18.3
Toplam	20	20	20	60	100.0

Tablo 10'a bakıldığında gündüzlü, haftalık yatılı ve daimi yatılı olup 1 kardeşi olan öğrenciler örneklemin %46.7'sini oluştururken, kardeşi olmayan öğrenciler örneklemin %11.6'sını oluşturmaktadır. Okulda gündüzlü, haftalık yatılı ve daimi yatılı 2 kardeşi olanlar örneklemin %23.4'ünü oluştururken, 3 ve daha fazla kardeşi olan öğrenciler ise, örneklemin %18.3'ünü oluşturmaktadır.

Öğrencilerin ailede kaçınıcı çocuk olduğu ile okulda kalış şekillerine göre çapraz dağılımları Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin Ailede Kaçınıcı Çocuk Olduğu ile Okulda Kalış Şekillerinin Çapraz Dağılımı .

Okulda Kalış Şekli Ailede Kaçınıcı Çocuk Olduğu	Gündüzlü	Haftalık	Daimi	Toplam	
	Sayı	Sayı	Sayı	Sayı	%
İlk çocuk	14	7	5	26	43.3
Ortanca veya ortanca- lardan biri	1	3	6	10	16.7
Son çocuk	5	10	9	24	40.0
Toplam	20	20	20	60	100.0

Tablo 11'de görüldüğü gibi gündüzlü, haftalık yatılı ve daimi yatılı olup ailede ilk çocuk olan öğrenciler örneklemin % 43.3'ünü oluştururken, ortanca çocuklar örneklemin %16.7'sini, ailede son çocuk olan öğrenciler ise örneklemin %40'ını oluşturmaktadır.

Öğrencilerin annelerinin öğrenim durumu ile okulda kalış şekillerine göre çapraz dağılımları Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumu ile Okulda Kalış Şekillerinin Çapraz Dağılımı .

Anne Öğrenim Durumu \ Okulda Kalış Şekli	Gündüzlü	Haftalık Yatılı	Daimi Yatılı	Toplam	
	Sayı	Sayı	Sayı	Sayı	%
İlkokul mezunu	2	3	6	11	18.3
Ortaokul mezunu	5	1	1	7	11.7
Lise veya dengi Okul	3	8	6	17	28.3
Yüksek Okul mezunu	10	8	7	25	41.7
Toplam	20	20	20	60	100.0

Yukarıdaki Tablo'ya bakıldığında gündüzlü, haftalık yatılı ve daimi yatılı anneleri yüksekokul mezunu olan öğrenciler örneklem %41.7'sini oluştururken, anneleri ortaokul mezunu olan öğrenciler örneklem %11.7'sini oluşturmaktadır. Anneleri lise ve dengi okul mezunu öğrenciler ise örneklem %28.3'ünü oluştururken, ilkokul mezunu anneleri olan öğrencilerde örneklem %18.3'ünü oluşturmaktadır.

Öğrencilerin babalarının öğrenim durumu ile okulda kalış şekillerine göre çapraz dağılımları Tablo 13'de verilmiştir.

Tablo 13. Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumu ile Okulda Kalış Şekillerinin Çapraz Dağılımı .

Okulda Kalış Şekli Baba Öğrenim Durumu	Gündüzlü	Haftalık	Daimi	Toplam	
	Sayı	Sayı	Sayı	Sayı	%
İlkokul mezunu	1	1	5	7	11.7
Ortaokul mezunu	1	1	1	3	5.0
Lise ve dengi okul mezunu	3	3	6	12	20.0
Yüksekokul mezunu	15	15	8	38	63.3
Toplam	20	20	20	60	100.0

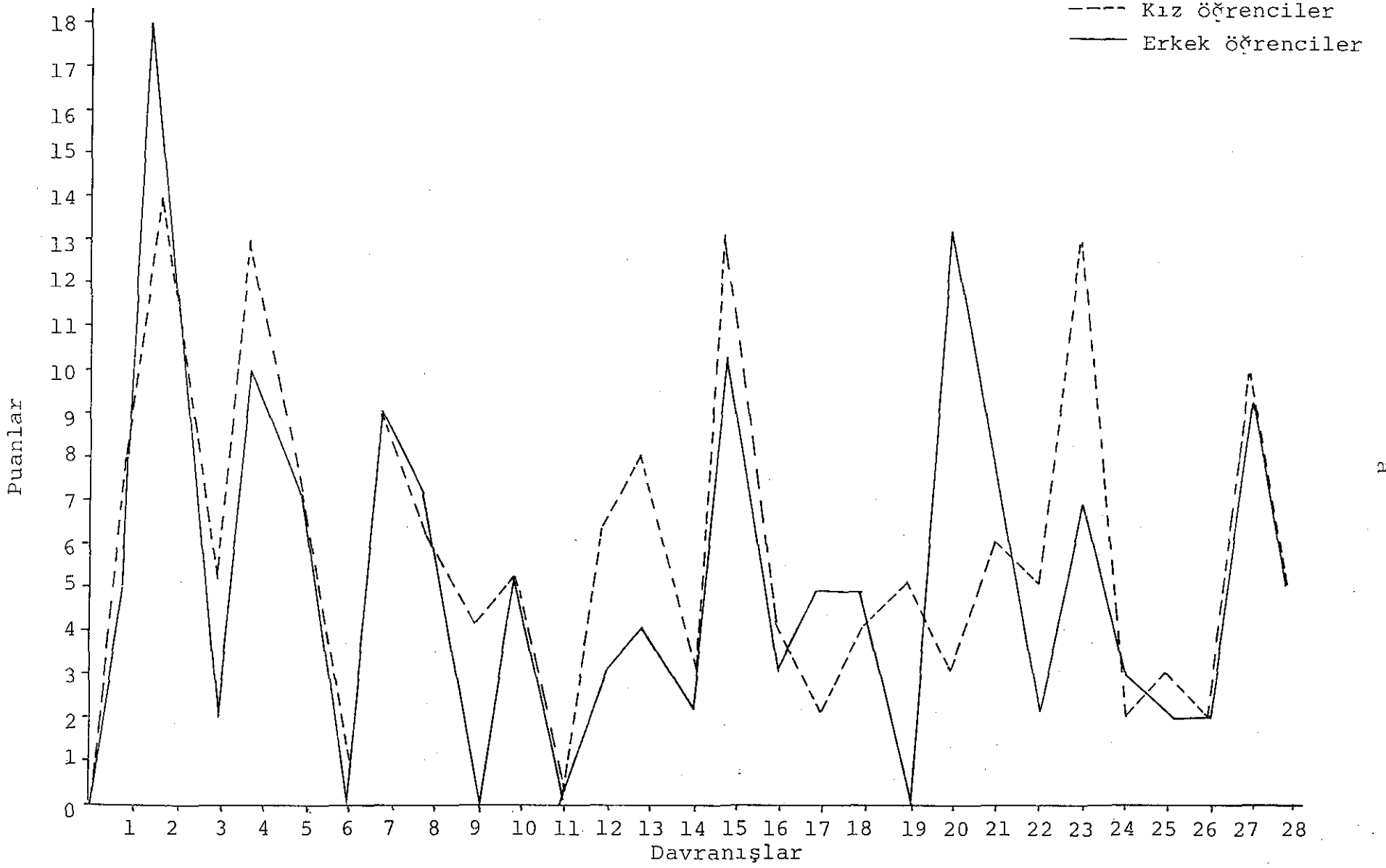
Tablo 13 incelendiğinde gündüzlü, haftalık yatılı ve daimi yatılı babaları yüksekokul mezunu olan öğrenciler örneklemin %63.3'ünü oluştururken, babaları ortaokul mezunu olan öğrencilerde örneklemin %5.0'ini oluşturmaktadır. Okulda gündüzlü, haftalık yatılı ve daimi yatılı olan babaları lise ve dengi okul mezunu olan öğrenciler örneklemin %20'sini oluştururken babaları ilkokul mezunu olan öğrencilerde örneklemin %11.7'sini oluşturmaktadır.

Öğrencilerin okulda kalış şekli cinsiyete göre değerlendirilmesinde elde edilen Ruhsal Uyum Ölçeği toplam puanları Tablo 14'te verilmiştir.

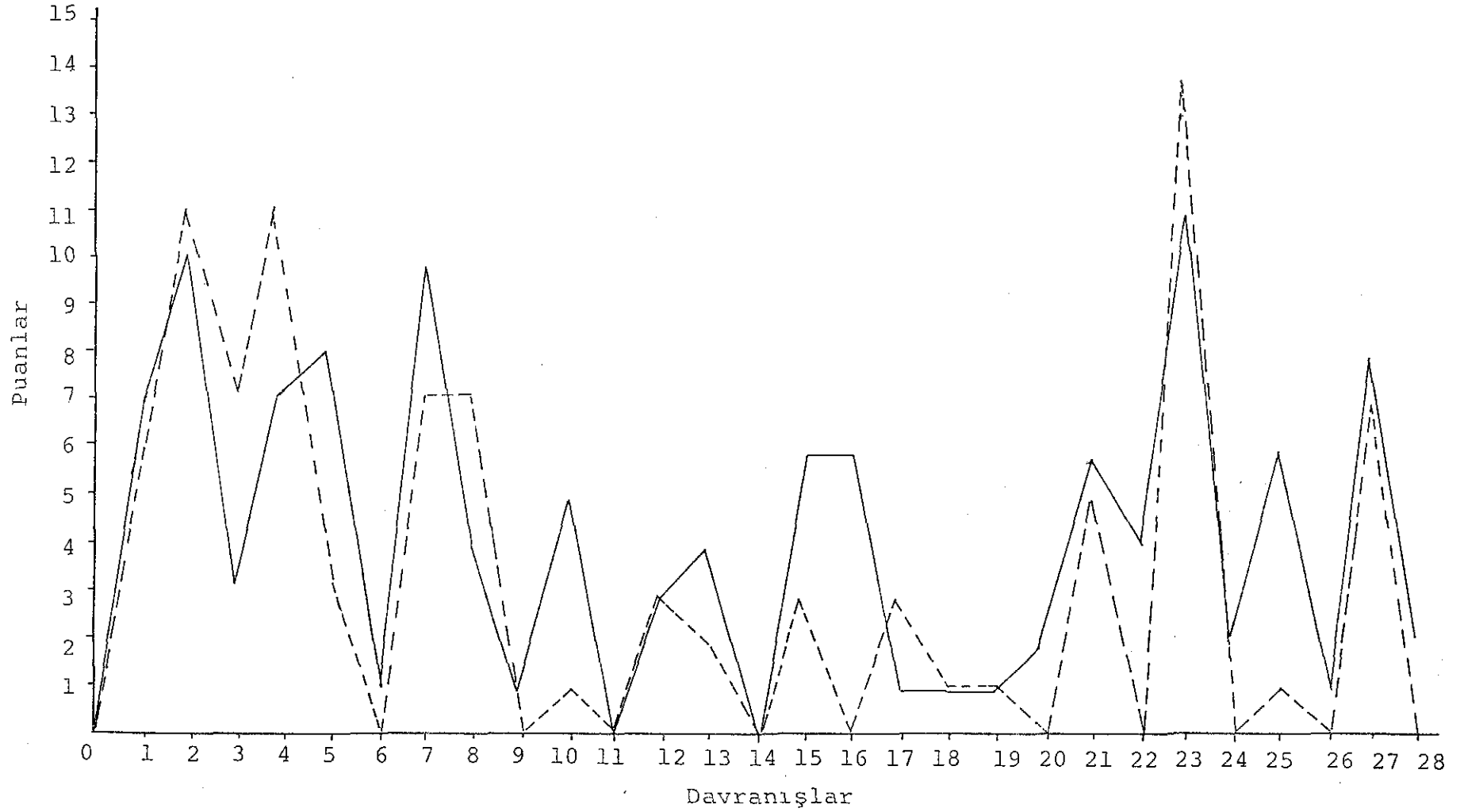
Tablo 14. Öğrencilerin Okulda Kalış Şeklinin Cinsiyete Göre Değerlendirilmesinde Elde Edilen Ruhsal Uyum Ölçeği Toplam Puanlarının Dağılımı..

Cinsiyet	Okulda Kalış Şekli		
	Gündüzlülerin Aldığı Puanlar	Haftalık Yatılıların Aldığı Puanlar	Daimi Yatılıların Aldığı Puanlar
Kız	166	93	128
Erkek	144	120	161
Toplam	310	213	289

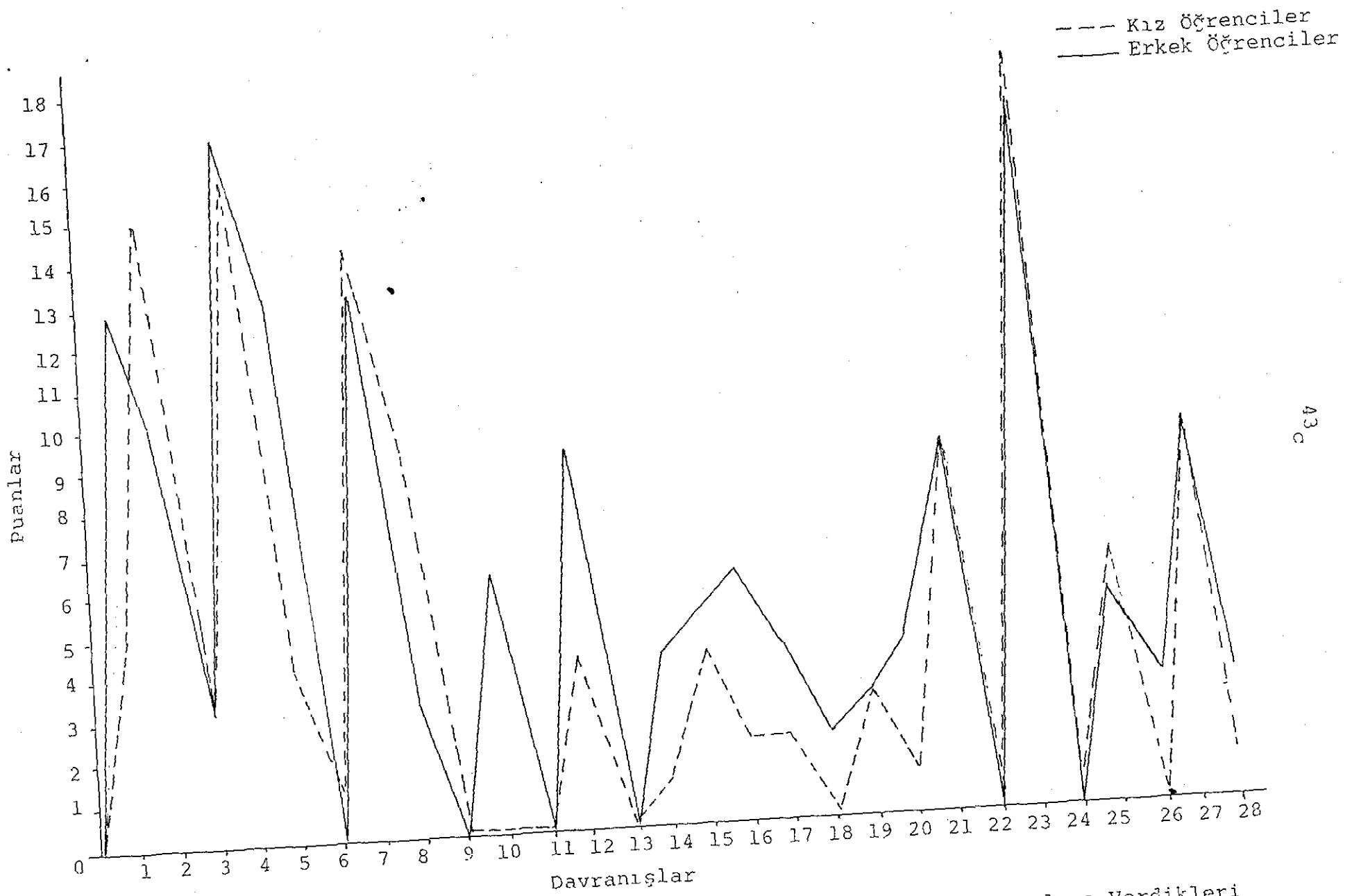
Tablo 14'e bakıldığında gündüzlü kız öğrenciler Ruhsal Uyum Ölçeğinden toplam 166 puan alırken, haftalık yatılı kız öğrenciler 93, daimi yatılıların ise 128 puan aldıkları görülmektedir. Daimi yatılı erkek öğrenciler ise Ruhsal Uyum Ölçeğinden toplam 161 puan alırken haftalık yatılı erkek öğrenciler 120, gündüzlü erkek öğrencilerin ise 144 puan aldıkları görülmektedir.

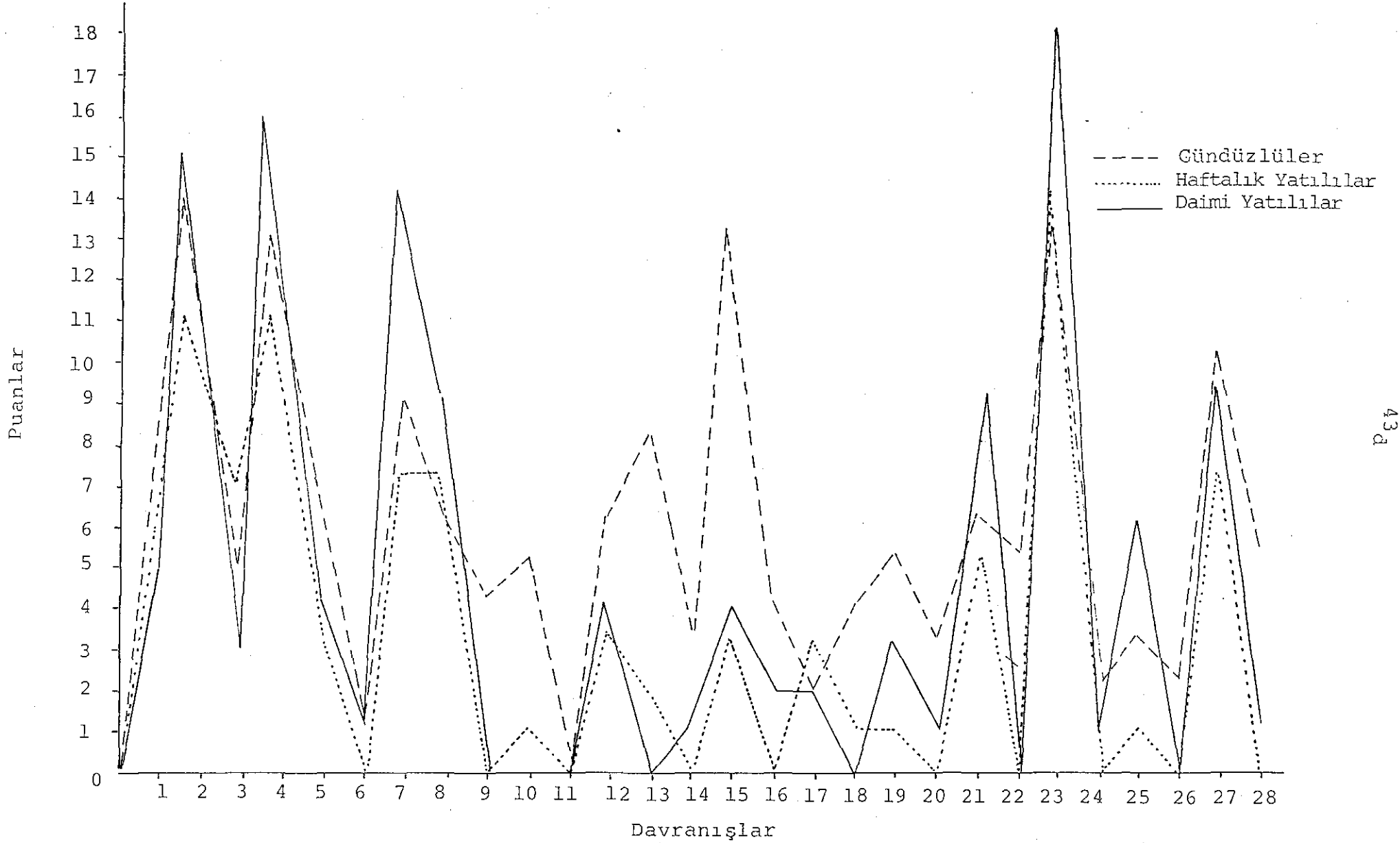
Şekil 1. Gündüzlü öğrencilerin Ruhsal Uyum Ölçeğindeki Davranışlara Verdikleri Toplam Puanlar

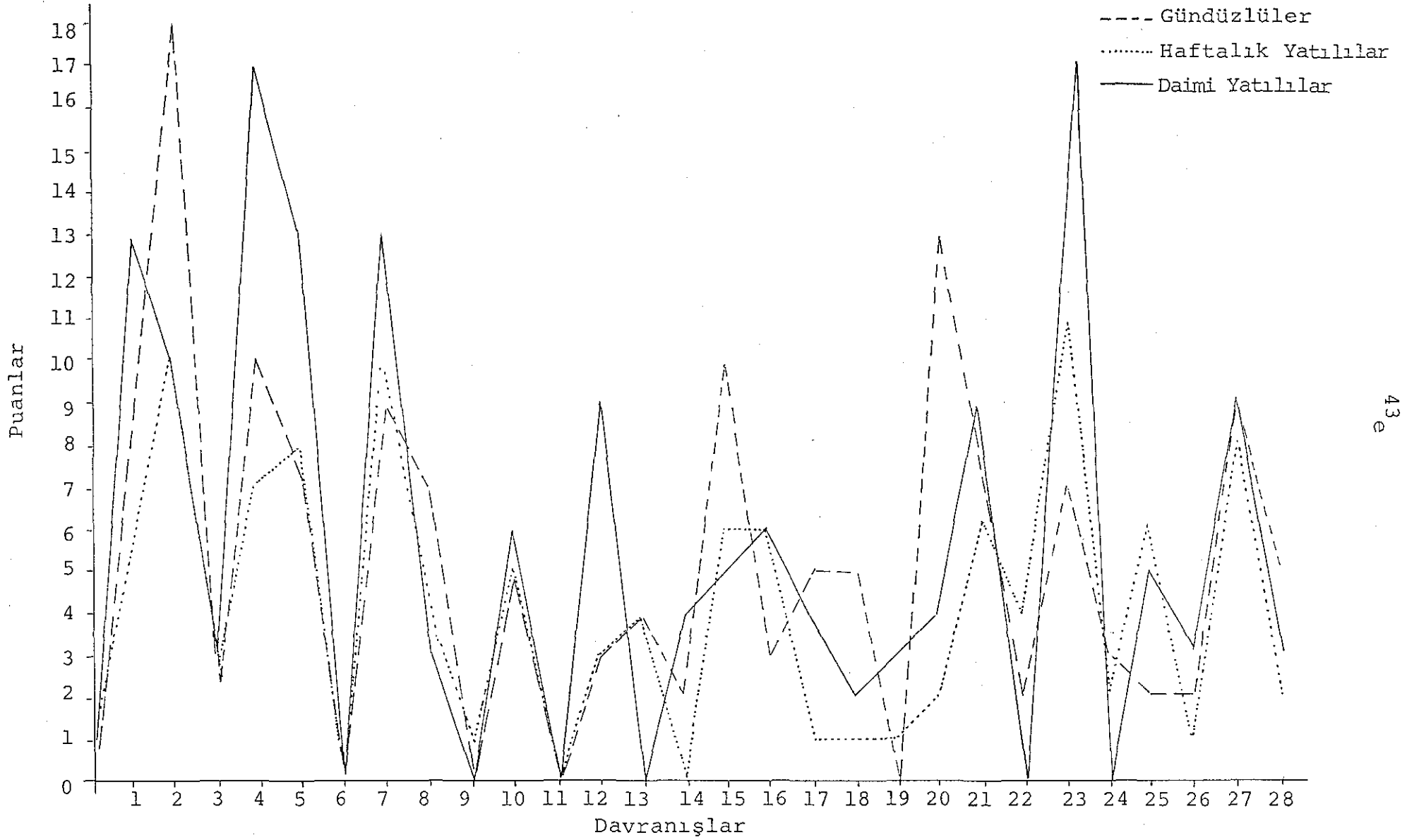
Şekil 2. Haftalık Yatılı Öğrencilerin Ruhsal Uyum Ölçeğindeki Davranışlara Verdikleri Toplam Puanlar

Şekil 3. Daimi Yatılı Öğrencilerin Ruhsal Uyum Ölçeği'ndeki Davranışlara Verdikleri Toplam Puanlar

Şekil 4. Örneklemeye Alınan Kız Öğrencilerin Ruhsal Uyum Ölçeği'ndeki Davranışlara verdikleri Toplam Puanlar

Şekil 5. Örneklemeye Alınan Erkek Öğrencilerin Ruhsal Uyum Ölçeğindeki Davranışlara Verdikleri Toplam Puanlar

Örneklem grubunun kardeş sayısının örnekleme görölme yüzdesi ve grupların ortalama ruhsal uyum puanları Tablo 15'de verilmiştir.

Tablo 15. Kardeş Sayısının Örnekleme Görölme Yüzdesi ve Grupların Ortalama Ruhsal Uyum Puanları .

Kardeş Sayısı	Sayı	%	Grupların Ortalama Ruhsal Uyum Puanı
Kardeşi yok	7	11.7	12
1 Kardeşi var	28	46.7	13
2 Kardeşi var	14	23.3	10
3 ve daha fazla kardeşi var	11	18.3	16
Toplam	60	100.0	51

Yukarıdaki tabloya bakıldığında örneklemin %23.3'ünü oluşturan iki kardeşi olan öğrencilerin ortalama ruhsal uyum puanlarının 10, örneklemin %18.3'ünü oluşturan üç ve daha fazla kardeşi olan öğrencilerin ise ortalama ruhsal uyum puanlarının 16 olduğu görölmektedir.

Örneklem grubunun ailede kaçınıcı çocuk olduğunun örnekleme görölme yüzdesi ve grupların ortalama ruhsal uyum puanları Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16. Ailede Kaçınıcı Çocuk Olduğunun Örnekleme Görölme Yüzdesi ve Grupların Ortalama Ruhsal Uyum Puanları,

Kaçınıcı Çocuk Olduğu	Grupların Ortalama		
	Sayı	%	Ruhsal Uyum Puanı
İlk çocuk	26	43.3	15
Ortancalar	10	16.7	13
Son çocuk	24	40.0	12
Toplam	60	100.0	40

Tablo 16 incelendiğinde, örneklemin % 43.3'ünü oluşturan ailede ilk doğan çocukların ortalama ruhsal uyum puanlarının 15, örneklemin % 49.00'ünü oluşturan ailede son doğan çocukların ortalama ruhsal uyum puanlarının 12 olduğu görölmektedir.

Örneklem grubunun babalarının öğrenim durumunun örnekleme görölme yüzdesi ve ortalama ruhsal uyum puanları Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17. Baba Öğrenim Durumunun Örnekleme Görölme Yüzdesi ve Ortalama Ruhsal Uyum Puanları.

Babanın Öğrenim Durumu	Sayı	%	Grupların Ortalama Ruhsal Uyum Puanı
İlkokul mezunu	7	11.7	16
Ortaokul mezunu	3	5.0	14
Lise ve dengi okul mezunu	12	20.0	15
Yüksekokul mezunu	38	63.3	13
Toplam	60	100.0	58

Tablo 17'ye bakıldığında, örneklemin % 11.67'sini oluşturan babaları ilkokul mezunu olan öğrencilerin ortalama ruhsal puanlarının 16, örneklemin % 63.33'ünü oluşturan babaları yüksekokul mezunu olan öğrencilerin ise ortalama ruhsal uyum puanlarının 13 olduğu görölmektedir.

Araştırmada Öğrencilerin ruhsal uyumlarını etkileyen temel bağımsız değişkenler olarak cinsiyet ve okulda kalış şekli alınmıştır. Bu gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığı Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüsü Bilgi İşlem Merkezinde yapılan Varyans Analizi ile test edilmiş ve Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18. Örneklem Grubu Öğrencilerin Ruhsal Uyum Puanları İçin Varyans Analizi

Varyans Kaynağı	Serb.D.	Kare T.	Kare Ort.	F
Cinsiyet Grupları (A)	1	24.0667	24.0667	0.5019
Okulda Kalış Şekli (B)	2	260.4333	130.2167	2.7156
Etkileşim(AB)	2	91.0333	45.5167	0.9492
Hata	54	2589.4000	47.9519	
Toplam	60	13954.0000		

$p > 0.05$ önemsiz.

Tablo 18'de Ruhsal uyum puanlarına ait farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır $p > 0.05$ (Bakınız Ek:II). Örneklem grubundaki öğrencilerin okulda kalış şeklinin cinsiyete göre değerlendirilmesinde elde edilen Ruhsal Uyum Ölçeği puanları ise Ek:III'de sunulmuştur.

Bu araştırmada ele alınan bağımlı değişkenlerin yordanmasında analize dahil edilen bağımsız değişkenlerin (öğrencilere uygulanan ankette bulunan bilgilere dayalı olarak geliştirilen değişkenler), varyansa katkıları açısından hangi sırayı attıklarını incelemek için yapılan analizler ve bulgular aşağıda verilmektedir.

Bu çalışmada uygulanan teorik model;

$$\hat{Y}=a+b_1x_1+b_2x_2+ \dots\dots b_px_p$$

Burada:

$\hat{Y}$ =Bağımlı değişken

a=Regresyon sabit değeri

b_i =Regresyon katsayıları

(i=1,2,.....,p)

x_i =Bağımsız değişkenler

(i=1,2,.....,p)

Bu modelin uygulanmasında Hacettepe Üniversitesi Bilgi İşlem Merkezinde bulunan "Basis" programının Çoklu Doğrusal Regresyon Tekniği Aşamalı şekilde modele uygulanmış ve regresyon sabit değeri ve regresyon katsayıları hesaplanmıştır.

Bu çalışmada yukarıda belirtilen teorik modele uygulanan değişkenler aşağıda belirtilmiştir.

y = Ruhsal uyum puanları
x₁ = Öğrencinin yaşı
x₂ = Kardeş sayısı
x₃ = Kaçınıcı çocuk olduğu
x₄ = Cinsiyet
x₅ = Annenin öğrenim durumu
x₆ = Babanın öğrenim durumu
x₇ = Okulda haftalık kalış şekli

Tüm Değişkenleri İçeren Model (Model 1)

Örneklem grubu öğrencilerin ruhsal uyum puanlarını etkileyen bağımsız değişkenler aşağıda belirtilen sıraya göre program tarafından hesaplanmıştır.

$$\hat{y} = a + b_6 x_6 + b_3 x_3 + b_2 x_2 + b_7 x_7$$

y = Ruhsal uyum puanları
x₆ = Babanın öğrenim durumu
x₃ = Kaçınıcı çocuk olduğu
x₂ = Kardeş sayısı
x₇ = Okulda kalış şekli

Hesaplanan istatistik modelin son aşaması dört bağımsız değişkeni içerirken aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir.

$$\hat{y} = 26.43631 - 0.60559x_6 - 3.73515x_3 + 2.99968x_2 - 0.02515x_7$$

Bu değişkenler için F değeri $\times 0.05$ düzeyinde önemli bulunmuştur. Değişik aşamalarda modele katkıda bulunan değişkenlerin önemli istatistikleri Ek:IV'de özet olarak, Ek:V'de detaylı olarak verilmiştir.

Bu modelin değişik basamaklarında elde edilen önemli istatistikler Tablo 19'da verilmiştir. Bu istatistikler tüm modeller için değişken seçimi ve elemine kriterleri olarak kullanılmışlardır.

Tablo 19. Bağımlı Değişken Ruhsal Uyum Puanları İçin Aşamalı Regresyon Analizi

Regresyona Dahil Edilen Değişkenler	S_{yx}	R	R^2	F
Babanın Öğrenim durumu(6)	7.00691	0.19892	0.039928	2.3895
Kaçıncı çocuk olduğu(3)	6.77501	0.34288	0.117567	3.7972
Kardeş sayısı(2)	6.51232	0.44605	0.19896	4.6364
Okulda Kalış şekli(7)	6.45129	0.47745	0.22796	4.0599

S_{yx} =Tahminin Standart hatası

R =Çoklu korelasyon katsayısı

R^2 =Çoklu determinasyon katsayısı

Tablo 19'da(Step-wise)Aşamalı Regresyon Analizinde,öğrencilerin ruhsal uyum puanları bağımlı değişken ve babanın öğrenim durumu,kaçıncı çocuk olduğu, kardeş sayısı,okulda kalış şekli bağımsız değişkenler olup, çoklu korelasyona(Ruhsal uyum

puanının açıklanmasına) katkısı önemli bulunmuştur ($p \leq 0.05$).

Ayrıca bağımlı değişken ile tüm bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi görebilmek ve yorumlara kolaylık getirebilmek amacıyla Tablo 20 düzenlenmiştir.

Tablo 20'de görüldüğü gibi öğrencilerin Ruhsal uyum puanları bağımlı değişkeni ile kardeş sayısı, kaçınıcı çocuk olduğu ve babanın öğrenim durumu bağımsız değişkenleri arasında oldukça yüksek bir ilişki bulunmuştur. Bu durum bağımsız değişkenler arasında ilişki olmadığı varsayımını bozarak çoklu bağıntı (multi colinearity) yaratmaktadır. Bu duruma açıklık getirebilmek için bağımsız değişkenlerden ikisi Aşamalı Regresyon modelinden çıkartılarak model yeniden hesaplanmıştır.

Sırasıyla bağımsız değişkenlerden kardeş sayısı, baba öğrenim durumu ve kardeş sayısı ile baba öğrenim durumu birlikte çıkartıldığında Çoklu Doğrusal Regresyon modeline diğer bağımsız değişkenlerin katkı ve önemlilik sıraları incelenmiştir.

Tablo 20. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler Arasındaki Korelasyon

Matriksi

	Puanı	Çocuğun Yaşı	Kardeş Sayısı	Kaçıncı Çocuk	Cinsiyet	Anne Öğ- renim Du.	Baba Öğ- renim Du.	Okulda Kalış Şekli
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
Puanı (1)	1.000							
Çocuğun yaşı (2)	0.083	1.000						
Kardeş sayısı (3)	0.130	0.049	1.000					
Kaçıncı çocuk ol- duğu (4)	-0.157	0.156	0.719	1.000				
Cinsiyet (5)	-0.090	-0.060	-0.259	-0.177	1.000			
Anne Öğ- renim du- rumu (6)	-0.029	-0.179	-0.412	-0.463	0.364	1.000		
Babanın Öğrenim	-0.198	-0.135	-0.480	-0.455	0.351	0.618	1.000	
Okulda kalış şekli (8)	-0.060	-0.073	0.387	0.254	0.000	-0.114	-0.297	1.000

Seçilmiş Bazı Değişkenleri İçeren Modeller

Kardeş Sayısı Değişkeninin Modelden Çıkarılma Durumu
(Model 2) :

Bağımsız değişkenlerden kardeş sayısı çıkartıldığında bağımlı değişken ruhsal uyum puanları için Aşamalı Regresyon Analizi Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21. Bağımlı Değişken Ruhsal Uyum Puanları İçin Aşamalı Regresyon Analizi .

Regresyona dahil edilen değişkenler	S_{yx}	R	R^2	F
Babanın öğrenim durumu(5)	7.00691	0.19892	0.03956	2.3895
Kaçıncı çocuk olduğu(2)	6.77501	0.34288	0.11756	3.7972

S_{yx} =Tahminin Standart hatası

R =Çoklu korelasyon katsayısı

R^2 =Çoklu determinasyon katsayısı

Tablo 21'de Aşamalı Regresyon Analizinde, öğrencilerin ruhsal uyum puanları bağımlı değişken ve babanın öğrenim durumu ve kaçıncı çocuk olduğu bağımsız değişkenler olup, çoklu korelasyona katkısı önemli bulunmuştur($p \leq 0.05$).

Bu modelle ilgili basamaklı Regresyonlar Ek:VI'da

özel olarak, Ek:VII'de detaylı olarak verilmiştir.

Baba Öğrenim Değişkeninin Modelden Çıkarılma Durumu
(Model 3) :

Bağımsız değişkenlerden baba öğrenim durumu çıkartıldığına bağımlı değişken Ruhsal Uyum Puanları için Aşamalı Regresyon Analizi Tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 22. Bağımlı Değişken Ruhsal Uyum Puanları İçin Aşamalı
Regresyon Analizi

Regresyona dahil edilen değişkenler	S_{yx}	R	R^2	F
Kaçıncı çocuk olduğu (3)	7.06007	0.15793	0.02494	1.4835
Kardeş sayısı(2)	6.65499	0.38543	0.14855	4.9727
Öğrencinin Yaşı(1)	6.63300	0.41112	0.16901	3.7967
Okulda Kalış Şekli (6)	6.63248	0.42893	0.18398	3.1001

S_{yx} =Tahminin Standart hatası

R =Çoklu korelasyon katsayısı

R^2 =Çoklu determinasyon katsayısı

Yukarıdaki Tablo'da görüldüğü gibi Aşamalı Regresyon Analizinde öğrencilerin Ruhsal Uyum Puanları bağımlı değişken ve kaçınıcı çocuk olduğu, kardeş sayısı,yaşı, okulda kalış şekli bağımsız değişkenler olup, çoklu korelasyona katkısı önemli bulunmuştur($p \leq 0.05$).

Bu modelde ilgili basamaklı Regresyonlar Ek:VIII'de özet olarak, Ek:IX'da detaylı olarak sunulmuştur.

Kardeş Sayısı ve Baba Öğrenimi Değişkenlerinin Modelden Çıkarılma Durumu (Model 4) :

Kardeş sayısı ve baba öğreniminin birlikte model dışı bırakılması durumunda elde edilen Model Ek X'da özet olarak, Ek XI'de detaylı olarak sunulmuştur.

Daha önceki modellerin değerlendirilmesinde kullanılan S_{yx} , R , R^2 , F ve t istatistiklerinin değerlendirilmesi sonucu bu modelin istatistiksel olarak önemsiz ve kullanılamaz durumunda olduğu belirlenmiştir.

Modellerin Genel Değerlendirmesi

Yukarıda incelenen 4 Model ile ilgili genel değerlendirmede aşağıdaki sonuca varılmıştır:

1. Değerlendirilen tüm modellerde çoklu bağıntının varlığı gözlenmiştir.
2. Değerlendirilen 4 modelden, Bağımlı değişken üzerindeki varyansı en çok açıklayan ($R^2=0.23$) Model 1'dir.

Bu değerlendirmeler sonucunda Model 1 (Tüm değişkenleri içeren model), bu araştırmada Ruhsal Uyum durumunu açıklayan en iyi model olarak seçilmiştir.

T A R T I Ş M A

Bu araştırma, Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı'nda öğrenim gören 12-15 yaşları arasındaki öğrencilerde görülebilecek ruhsal uyum problemlerinde yatılı ve gündüzlü olarak eğitim almalarının etkisini saptamak amacıyla yapılmıştır. Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı'nda öğrenim gören 12-15 yaş grubundaki yatılı öğrencilerin tamamı araştırmaya dahil edilmiş, gündüzlü öğrenciler ise basit tesadüfi örnekleme tekniği ile seçilerek, örneklem grubunu toplam 60 öğrenci oluşturmuştur. Öğrenciler okulda kalış şekillerine göre üç alt gruba ayrılmıştır. Ruhsal uyumlarını saptamak amacıyla öğrencilere Ruh-sal Uyum Ölçeği, kendisi ve ailesine ait tanıtıcı bilgileri içeren test uygulanmıştır. Elde edilen veriler, tablolar halinde gösterilmiş ve daha sonra bu tablolardaki bulgular Varyans Analizi ve Aşamalı Regresyon Analizi ile değerlendirilmiştir.

Örnekleme alınan öğrencilerin cinsiyetleri Tablo 1'de gösterilmiştir. Bulgular kız ve erkek öğrencilerin eşit sayıda olduğunu göstermektedir.

Tablo 2'de öğrencilerin yaşlara göre dağılımı gösterilmiştir. Grubun %30'u 12 yaşındaki öğrencilerden oluşmaktadır. Bu bulgular örneklem grubundaki öğrencilerin çoğunluğunun 12 yaşında olan öğrencilerden oluştuğunu göstermektedir.

Tablo 3'de örnekleme alınan öğrencilerin %46,7'sinin

tek kardeşi olduğu görülmektedir. Bu bulgular örneklem grubundaki öğrencilerin çoğunluğunun tek kardeşli olduğunu göstermektedir.

Tablo 4 ise örneklem grubundaki öğrencilerin çoğunluğunun (%43.3) ailenin ilk çocuğu olduğunu göstermektedir.

Tablo 5 ve 6'da anne ve babaların öğrenim durumunun dağılımı incelendiğinde, yüksek okul mezunu anne ve babaların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu oran anneler için %41.7, babalar için %63.3 olarak bulunmuştur.

Tablo 7'de de örneklem grubu öğrencilerin okulda kalış şekillerine göre dağılımı gösterilmiştir. Üç gruptaki öğrenci sayısı eşittir.

8-13. Tablolarda ise öğrencinin yaşı, cinsiyeti, kardeş sayısı, kaçınıcı çocuk olduğu, anne-babanın öğrenim durumunun okulda kalış şekillerine çapraz dağılımları gösterilmiştir. Ancak bu tablolarda görüldüğü gibi her gruptaki denek sayısının 50'den küçük olması nedeniyle genel toplamlarının yüzdeleri alınmıştır. Bu sonuçlar Tablo 1 ve 7 arasında da verildiği için burada tekrar verilmemektedir.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin okulda kalış şekilleri bakımından aldıkları Ruhsal Uyum Ölçeği toplam puanları Tablo 14'de gösterilmiştir. Ruhsal uyum puanları incelendiğinde gündüzlü okuyan öğrencilerde uyumsuz davranışlara ait puanların, haftalık ve daimi yatılı öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum gündüzlü

okuyan öğrencilerin daha yoğun problemleri olduğu sonucunu göstermektedir. Bunu ikinci olarak daimi yatılı öğrenciler izlemektedir. En az problemi olduğu belirlenen öğrenciler ise, haftalık yatılı olarak okula devam eden öğrencilerdir. Gündüzlü öğrenciler içinde kızların, daimi yatılı öğrenciler içinde de erkeklerin problemlerinin daha fazla olduğu görülmektedir.

Daimi yatılı öğrenciler ailelerinden uzakta oldukları için tüm problemlerini çözümlemede tek başınadırlar. Öğrenciler bu koşullar altında yaşamlarını sürdürebilmek için kendi sorumluluklarını kendileri üstlenmişlerdir. Bu durum ergenlerin daha sorumlu davranmalarına neden olmaktadır. Çünkü ergen, kendi davranışlarının sonuçları konusunda kendi çözümünü kendi bulmak zorundadır. Oysa gündüzlü öğrenciler çoğunlukla ailelerinin yanında olmanın güvencesini duyarlar. Bu güvence ergenlerin daha bağımlı davranışlara yönelmesine ve daha sorumsuz bir yaşam biçimi geliştirmelerine neden olabilir.

Bunun yanı sıra aileleri ile birarada bulunan tüm ergenler için aynı problemlerin ortaya çıkması kesin beklenen bir sonuç değildir. Ancak daimi yatılı ve gündüzlü öğrenciler birbirleri ile karşılaştırıldığında gündüzlü öğrencilerin daha fazla korunup kollanan, girişimlerine fırsat verilmeyen, kendi kendine problemlerini çözümlemesi için sınırlı fırsatlar tanınan ergenler olduğu düşünülebilir. Bu durumda ergenlerin uyumsuzluklarının kaynağını oluşturabilir. Tablo 14'deki

bulgulardan elde edilen sonuçlar, bu bilgiler ışığında yorumlanabilir. Haftalık yatılı öğrenciler ise yukarıda belirtilen iki gruba ait özelliklerin de görülebileceği grup olarak düşünülebilir. Bu gruptaki ergenler hem kendi sorumluluğunu üstlenmek zorunda kalan, hem de ailesi tarafından kontrol altında olan ergenlerdir. Bu durum ergenlerin daha tutarlı davranış biçimlerine yönelmesine neden olabilir.

Öğrencilerin Ruhsal Uyum Ölçeğindeki sorulara ait verdikleri cevapların dağılımı Şekil 1,2,3'de incelendiğinde, gündüzlü kız öğrencilerde uyumsuz davranışların, ilgi ve dikkat çekmeye çalışma, yalan söyleme, anne-babaya karşı gelme, arkadaşsızlık, yaramazlık, okula isteksiz gelme, öfke nöbetleri, kavgacılık-döğüşkenlik, arkadaşlarınca sevilme, dikkatsizlik ve sorumsuzluk olduğu görülmektedir. Erkek öğrencilerde ise, hareketlilik, yaramazlık, okula isteksiz gelme, cezadan etkilenmeme ve sorumsuzluk daha fazla görülmektedir. Haftalık yatılı kız öğrencilerde korkaklık-ürkeklik, arkadaşlarıyla geçimsizlik, erkek öğrencilerde ise; kavgacılık-döğüşkenlik, neşesizlik daha fazladır. Daimi yatılı kız öğrencilerde sinirlilik-çabuk kızma, içlilik-kolay ağlama, güvensizlik-çekingenlik, duygularını belli etmeme, neşesizlik-mutsuzluk, erkek öğrencilerde ise; sıkılganlık-utangaçlık, sinirlilik-çabuk kızma, içlilik-kolay ağlama, yalan söyleme, kaygı, öfke nöbetleri, arkadaşsızlık, güvensizlik-çekingenlik, duygularını belli etmeme gibi uyumsuz davranışların daha fazla olduğu görülmektedir.

Bu konuda bizim sonuçlarımızı destekleyen erkek ve kız çocuklarında davranış problemlerinin sıklığı açısından Macfarlane'nin (1954) yaptığı çalışmada, kız çocuklarda aşırı derecede alçak gönüllü, ürkek, korkak, çok duyarlı, sıkıntılı, erkek çocuklarında ise öfke nöbetleri, yalan söyleme, hiperaktivite davranışlarının daha fazla görüldüğü sonucuna varılmıştır⁽⁶⁹⁾.

Öğrencilerin davranış problemlerinin önemliliğini Wickman'ın geliştirdiği problem listesini kullanarak yaptıkları çalışmada Vidoni, Fleming, Mintz (1983), öğrencilerin kendi davranışlarını değerlendirmelerinde sinirlilik, korkaklık, içine kapanıklık, duyarlılık, hiperaktivite, çekingenlik, mutsuzluk, neşesizlik davranışlarını önemli bulduklarını saptamışlardır⁽⁷⁰⁾.

Öğrencilerin davranış problemlerinin önemliliğini öğretmenlerin ve ruh sağlığı uzmanlarının tutumlarına göre inceleyen Sack ve Sack (1974), öğretmenler tarafından yalan söyleme, güvensizlik, karşı gelme okula isteksiz gitme davranışları ruh sağlığı uzmanları tarafından ise, mutsuzluk, korkaklık, içine kapanıklık, alınganlık gibi davranışlar önemli bulunmuştur⁽⁷¹⁾.

Banık'ın (1979) Peterson tarafından geliştirilen davranış problem listesini kullanarak, öğrencilerin kendi davranışlarını değerlendirdiği çalışmasında ise, öfke nöbetleri, saldırganlık, hiperaktivite davranışlarının erkek çocuklarında, kıskançlık kendine güvensizlik, çok duyarlılık,

yalnızlık isteği davranışlarının ise kız çocuklarında daha fazla olduğu görülmektedir⁽³⁰⁾.

Yukarıda sunulan araştırmalara ait sonuçlar bu araştırma sonuçları ile birbirlerini destekler niteliktedir.

Tablo 15'de örneklem grubundaki öğrencilerin kardeş sayılarına ait yüzdeler ve öğrenci gruplarının aldığı ortalama ruhsal uyum puanları görülmektedir. Bu bulgular öğrencinin kardeş sayısının artması ile ruhsal uyum puanlarının da arttığını göstermektedir.

Banık 1979'da yaptığı araştırmada tek çocukların, kardeşi olan çocuklara göre daha fazla problemleri olduğunu bulmuştur⁽³⁰⁾. Gerçekten de çocukların psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanması için başka çocukların beraberliğine ihtiyacı vardır. Tek çocuk aile içinde bu ihtiyaçlarını yetişkinlerden karşılamak durumundadır. Ayrıca anne-babalarda tek bir çocuğa sahip olduklarından bu çocuklarına aşırı koruma yoluna gidebilirler. Bu durum çocuğun bağımlı bir kişilik geliştirmesine ve dar bir çevre içinde ilişkilerini sürdürmesine neden olabilir. Erken yaşlarda temelleri atılan kişilik özellikleri daha ileri yıllara da aktarılacağından tek çocuk olmanın bedeli, çocuğun davranışlarında görülebilecek uyumsuzluklara yol açabilir. Ancak, bütün bu açıklamalar tek çocuk olmanın, problemlerin tek nedeni olacağını düşündürmemelidir. Çok kardeşli olmak da değişik problemler için zemin oluşturabilir. Şöyle ki; çok sayıda çocuğu olan ebeveyn

yeteri kadar çocukları ile sağlıklı ilişkiler kuramayabilir. Günlük yaşam koşulları, aile içindeki maddi sıkıntılar, işle ilgili problemleri kişilik özellikleri, ebeveynlerin çocuklarına karşı olan tutumlarında daha hoşgörölü ya da otoriter davranmalarına neden olabilir. Bu durumlar nedeniyle de kalabalık bir ailede bulunma çocuk için dezavantaj olarak düşünölebilir.

Tablo 16'daki sonuca göre öğrencinin ailede kaçınıcı çocuk olduğu da ruhsal uyum puanını etkilemektedir. Çocukların doğuş sıraları ile davranış problemleri arasında bir ilişki olup olmadığını inceleyen Sayın(1962), ilk doğan, son doğan ve tek çocukların, diğer çocuklara göre daha çok davranış problemleri gösterdiğini bulmuştur⁽⁷²⁾. Bu sonuçlar bizim bulgularımızı da desteklemektedir. Anne ve babaların çocuklarına karşı tutumları çocuğun, doğuş sırasından etkilenebilir. İlk çocuk, anne ve babanın gerçek rollerini benimseme de deneyimlerinin olmadığı bir ortamda yetişir, bu nedenle anne ve babalar çocuklarına karşı geliştirecekleri tutumlar konusunda tam bir tutarlılık gösteremeyebilirler. Bu durum çocuklarda ruhsal uyumsuzlukların ortaya çıkmasında bir risk faktörü olarak düşünölebilir. Ailenin son çocuğu olmakta daha farklı bir nedene bağılı olarak ruhsal uyumsuzlukların görölmesinde etkili olabilir. Genellikle en son doğan çocukların anne ve babaları tarafından aşırı hoşgörölü karşılandıkları bulunmaktadır. Böyle bir tutumla yetiştirilen çocukların okul ya da arkadaş gruplarında kurallara uymada

uyumsuzluk gösterebilecekleri beklenebilir. Bu durum da çocuklarda uyumsuz davranışların ortaya çıkması için bir neden olarak düşünülebilir.

Tablo 17'de örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin babalarının öğrenim durumuna ait yüzdeler ile, öğrenci gruplarının (daimi yatılı, haftalık yatılı, gündüzlü) aldığı ortalama ruhsal uyum puanları gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre babaların öğrenim durumu arttıkça, öğrencilerin ruhsal uyum puanlarının ortalamasında bir azalma görülmektedir. Anne-babanın öğrenim durumu ile çocuklarına karşı benimsedikleri tutumlar arasında çarpıcı ilişkiler olduğunu vurgulayan araştırmalar bulunmaktadır. Peterson (1961) çocukların davranış problemleri üzerinde aile tutumlarının etkisini saptamak amacı ile yaptığı çalışmada, genel beklentilerin tersine çocukların uyumsuz davranışlarının ortaya çıkmasında, babaların tutumlarının en azından annelerin tutumları kadar etkili olduğunu belirtmiştir⁽⁷³⁾. Ayrıca anne-babaları ile olumlu iletişim kurmalarında sosyo-ekonomik düzeyin önemli bir değişken olduğunu vurgulayan Nye (1951) 1500 ergen üzerinde yapmış olduğu araştırmada, üst sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerde ergen-anne-baba iletişiminin daha olumlu olduğu sonucuna varmıştır⁽⁷⁴⁾. Yüksek öğrenim düzeyindeki anne-babaların çocukları ile olan ilişkilerinde daha demokratik ve bilinçli tutumları benimseyecekleri beklentisi ile Tablo 17'deki sonuca bir yorum getirilebilir.

Tablo 18'de öğrencilerin ruhsal uyumlarını etkilediğini

test etmek amacı ile ele aldığımız temel bağımsız değişkenler olan okulda kalış şekli ve öğrencilerin cinsiyetleri arasında fark varyans analizi yöntemi ile incelenmiştir. Yapılan işlemler sonunda öğrencilerin ruhsal uyum puanları olan bağımlı değişkeni etkilediği beklenen bağımsız değişkenlerden cinsiyet grupları ve okulda kalış şekilleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$). Ergene ait temel problemler kız ve erkek çocuklarında benzerlik göstermektedir. Gözlenen problemlerin cinsiyete özgü değil, ergenlik dönemine özgü problemler olduğu düşünülebilir.

Öğrencilerin ruhsal uyum puanlarını etkileyen bağımsız değişkenlerin yordanmasında Tablo 19'da görüldüğü gibi yapılan Aşamalı Regresyon Analizi sonucu babanın öğrenim durumu, kaçınıcı çocuk olduğu, kardeş sayısı ve okulda kalış şekli ile ilgili değişkenlerin varyansa katkıları yüksek bulunmuştur. Bu değişkenler arasında çoklu korelasyon katsayısı en yüksek olanı babanın öğrenim durumudur. Tablo 15-16-17-20'deki bulgularda, bu sonuçlarla desteklenmektedir.

Daha önce belirtildiği gibi araştırmamızın sonuçlarına göre öğrencilerin okulda kalış şekilleri ile ilgili yapılan işlemler sonucu; gündüzlü öğrencilerin, daimi yatılı ve haftalık yatılı öğrencilerden daha fazla problemleri olduğu aldıkları ruhsal uyum puanları ile saptanmıştır. Yine istatistik işlemleri sonucu babanın öğrenim durumu, kardeş sayısı, kaçınıcı çocuk olduğu ve okulda kalış şekilleri ile öğrencilerin ruhsal uyum puanları arasında yüksek düzeyde ilişkilerin olduğu uygulanan testler sonucunda belirtilmiştir.

S O N U Ç

Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı'nda öğrenim gören 12-15 yaşları arasındaki öğrencilerde görülebilecek ruhsal uyum problemlerinde yatılı ve gündüzlü olarak eğitim almalarının etkisini saptamak amacı ile bu çalışma yapılmıştır. Bu yaş grubundaki daimi yatılı öğrencilerin tamamı (20 öğrenci) haftalık yatılı öğrencilerin tamamı (20 öğrenci), gündüzlü öğrenciler içinden ise 20 öğrenci basit tesadüfi örnekleme tekniği ile araştırmaya dahil edilmiştir. Toplam denek sayısını 30 kız, 30 erkek olmak üzere 60 öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilerin ruhsal uyum puanlarının sonuçlarına göre okulda kalış şekilleri arasında farklar olduğu istatistik işlem sonucu saptanmıştır.

Yapılan varyans analizi sonunda öğrencilerin cinsiyetleri ve okulda kalış şekilleri ile ruhsal uyum puanları arasında önemli bir fark görülmemiştir. Aşamalı regresyon analizi sonuçlarına göre ise öğrencilerin ruhsal uyum puanları ile kardeş sayısı, kaçınıcı çocuk olduğu, babasının öğrenim durumu, okulda kalış şekli arasında yüksek düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Örnekleme çıkan öğrencilerin yarısının kız (%50), yarısının erkek (%50) olduğu görülmektedir. Örnekleme oluşturan öğrencilerin yaş dağılımına göre en yüksek yüzde oranı (%30) 12 yaşında olanlardadır.

Araştırmamızda öğrencilerin %46.7'sinin bir kardeşi olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin %43.3'ünün ailede ilk çocuk olduğu sonucu elde edilmiştir.

Öğrencilerin annelerinin %41.7'sinin, babalarının ise %63.3'ünün yüksek okul mezunu olduğu bulunmuştur. Örneklemeye çıkan öğrencilerin okulda kalış şekli dağılımına göre her üç grupta da daimi yatılı, haftalık yatılı, gündüzlü yüzde oranı %33.3'dür.

Örneklemi oluşturan öğrencilerin ruhsal uyum ölçeği toplam puanlarına bakıldığında zaman en fazla puanı 310 gündüzlü öğrencilerin, en az puanı 213 ise haftalık yatılı öğrencilerin aldığı saptanmıştır.

Araştırmamızda grupların ortalama ruhsal uyum puanları kardeş sayısına göre incelendiğinde, üç ve daha fazla kardeşi olan öğrencilerin, ruhsal uyum puanları ailede kaçınıcı çocuk olduğuna göre incelendiğinde, ilk çocuk olan öğrencilerin ruhsal uyum puanları babanın öğrenim durumuna göre incelendiğinde ise, babası ilköğretim mezunu olan öğrencilerin puanlarının daha fazla olduğu görülmektedir.

Ö N E R İ L E R

Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı'nda eğitim alan öğrenciler 11-25 gibi çok geniş bir yaş dağılımına sahiptirler. Henüz ergenlik döneminin başlangıcında olan birey, kendisinden büyük olan öğrencilerin davranışlarına özenerek onları model almaktadır. Ancak bu durum küçük ve büyük ergenlerin tamamıyla birbirlerinden ayrılması gerektiği şeklinde yorumlanmamalı, büyük ve küçük ergenler arasında yardımlaşma, işbirliği gibi olumlu sosyal iletişim davranışlarının da olduğu unutulmamalıdır. Bu durum da her iki grubun da eğitime daha bilinçli bir yön verilmesi önem kazanmaktadır. Büyük ergenler, davranışlarının küçüklere model olacağı konusunda eğitilmelidirler. Bu eğitimin sorumluluğu ise eğitimcilere düşmektedir. Eğitimciler hizmet içi eğitim programları ile bu görevi yerine getirebilirler.

Ergenlik döneminde birey, hem dönemine özgü çatışmalarından hemde bu çatışmalara karşı çevrenin tavır alışlarındaki engellemelerden dolayı kötü alışkanlıklara (sigara, alkol uyuşturucu) yönelebilir. Ergendeki bu duygusal gerilimin olumlu yöne kanalize edilmesi ergenin bu dönemi daha sağlıklı bir şekilde atlatabilmesi için önemli bir önlem olacaktır. Fiziksel olarak rahatlama olanağı verilen ergen, bunu duygusal yaşantısına da yansıtır. Bu durumda ergenlerin boş vakitlerini değerlendirici, yapıcı faaliyetlere yönelmelerine fırsat vermenin önemini vurgulamak gerekmektedir. Bu ise, okul bün-

yesinde kurulacak spor tesisleri, el uğraşları, kol çalışmaları (izcilik, havacılık vb.) ile sağlanabilir. Bu olanaklar, devletin ve özel kişi ya da kuruluşların girişimleri ile desteklenebilir.

Bunlardan başka Türkiye düzeyinde Konservatuvar sayılarının arttırılması da diğer bir öneri olarak düşünülebilir. Bu durumda aynı şehir merkezinde ya da yakın çevre illerinde eğitim gören ergen çok ihtiyacı olduğu bu dönemde ailesi ile olan ilişkilerini sürdürme fırsatı bulabilir. Böylece ailesinden uzak olmanın doğuracağı sorunlar kısmen de olsa ortadan kaldırılabilir.

Bu koşulların sağlanamadığı durumda ergenin problemlerine çözüm bulmak önem kazanmaktadır. Bu ise, ergenin iyi tanınmasını gerektirir. Bunun için de ergenin eğitiminden sorumlu olan anne-babaların ve eğitimcilerin işbirliğinin önemini vurgulamak gerekmektedir. Aile ve okul birbirlerini desteklemeli, ergen için en yararlı çözüm yolları için uzlaşmalıdır. Ancak, ergenin başarılı ve uyumlu bireyler olarak topluma kazandırılmasının sorumluluğu sadece bazı kurum ya da ailelere verilemez. Tüm toplum olarak bu problemin sorumluluğunu taşımak gerekmektedir. Bu dönemde ergeni daha hoşgörüy-le karşılamak ve olumlu yönde desteklemek yerine getirilmesi gereken önemli bir sorumluluk olarak düşünülmelidir.

Yaşamın en kritik dönemlerinden biri olarak kabul edilen adölesan dönemi, çok çeşitli araştırmaların yapılmasına fırsat verebilir. Bu araştırma da ergene ait olumsuz sayıla-

bilecek özelliklerin saptanmasına çalışılmıştır. Yapılacak diğer araştırmalarda ergene ait olumlu özelliklerin saptanmasına çalışılabilir.

Aile ve öğretmenlerin ergeni algılayışı, onun kendini algılayışına ait bilgilerin toplanması, problemlerine daha bilinçli bir yaklaşım getireceğinden önemli bir konu olarak düşünülebilir.

Adölesan grubu gençlerin içinde bulunduğu aile ortamı anne-babanın mesleği, birbirleriyle olan ilişkileri, çocuklarıyla olan ilişkileri, bu gençlerin uyumsuzluklarının yorumlanmasında önemli ipuçları verebileceğinden incelenmesi gerekli bir konu olarak ele alınabilir.

Ö Z E T

Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı'nda öğrenim gören 12-15 yaş grubundaki öğrencilerde görülebilecek ruhsal uyum problemlerinde yatılı ve gündüzlü olarak eğitim almalarının etkisinin olup olmadığının araştırılması bu çalışmanın amacını oluşturmuştur. 12-15 yaş grubundaki yatılı öğrencilerin tamamı araştırmaya dahil edilmiş, gündüzlü öğrenciler ise, Basit tesadüfi örnekleme tekniği ile seçilmişlerdir. Öğrenciler okulda kalış şekillerine göre üç alt gruba ayrılmışlardır. Örneklem grubunu oluşturan öğrencilere kendisi ve ailesine ait tanıtıcı bilgileri içeren form, Ruhsal uyumlarının saptanması amacı ile de Ruhsal Uyum Ölçeği uygulanmıştır.

Yapılan istatistik işlemler sonucu öğrencilerin ruhsal uyum puanı ile cinsiyetleri ve okulda kalış şekilleri arasındaki fark anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$).

Örneklem grubunu oluşturan kız öğrenciler grubun yarısını (%50), erkek öğrenciler ise grubun diğer yarısını (%50) oluşturmaktadır. Yaş dağılımına göre, yaşı 12 olan öğrenciler ise grubun %20'sini oluşturmuştur.

Öğrencilerin kardeş sayısı dağılımına göre bir kardeşi olanlar grubun %46.7'si, kardeşi olmayanlar ise grubun %11,7'sidir. Örneklem grubundaki öğrencilerin ailede kaçınca çocuk olduklarına göre, ilk çocuk olan öğrenciler grubun

%43.3'ünü, ortanca çocuk olan öğrenciler ise %16.7'sini oluşturmuştur.

Araştırmamızdaki öğrencilerin annelerinin %41.7'si yüksekokul, %11.7'si ortaokul mezunu olarak bulunmuştur. Yine bu öğrencilerin babalarının %63.3'ü yüksek okul, %5.0'i ise ortaokul mezunudur.

Öğrencilerin okulda kalış şekillerine göre dağılımları eşit sayıdadır. Araştırmamızda öğrencilerin cinsiyetleri, yaşları, kardeş sayıları, ailede kaçınıcı çocuk oldukları, annelerinin ve babalarının öğrenim durumuna göre okulda kalış şekillerinin dağılımları gösterilmiştir.

Örnekleme oluşturan gruplardan gündüzlü öğrencilerin ruhsal uyum puanlarının (310) diğer gruplardan daha fazla olduğu bulunmuştur. Bu gündüzlü öğrencilerin diğer iki gruptaki öğrencilerden daha problemlili olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin ortalama ruhsal uyum puanları kardeş sayısına göre incelendiğinde; üç ve daha fazla kardeşi olan öğrencilerin, ailede kaçınıcı çocuk olduğuna göre incelendiğinde; ilk çocuk olan öğrencilerin, babanın öğrenim durumuna göre incelendiğinde ise, ilkokul mezunu olan babaların çocuklarının almış oldukları puanların, diğerlerine göre daha fazla olduğu bulunmuştur.

Öğrencilerin ruhsal uyum puanlarının yordanmasında önem sırasına göre bağımsız değişkenlerle bağımlı değişkenler arasında yüksek düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Bu değişkenler; babanın öğrenim durumu ($p<0.05$), kardeş sayısı ($p<0.05$), kaçınıcı çocuk olduğu ($p<0.05$), okulda kalış şekli ($p<0.05$) olarak görölmektedir.

Ergenlerin başarılı ve uyumlu bireyler olması için rehberlik hizmetlerinin yaygınlaştırılması, aile ile işbirliğinin sağlanması ve ekip çalışmasının yapılması önerilebilir.

Ergenlerin olumlu özellikleri, ailesi ile ilişkileri, ailenin ergeni algılayışı ve ergenin ailesini algılayışı araştırılması gereken konular olabilir.

K A Y N A K L A R

1. WEINER, I. B., Psychological Disturbance in Adolescence, Wiley-Interscience, New York 1970.
2. BUCKLE, R.C., "A Contribution to the Dynamics of Late Adolescence", Australian and New Zealand Journal of Psychiatry, Vol. 7., December, 257-261, 1973.
3. YAVUZER, H., Çocuk Psikolojisi, Altın Kitaplar Yayınevi, 1.Basım, İstanbul, 1984.
4. MUSSEN, P.N., CONGER, J.J and KARGAN, J., Child Development and Personality, 2nd ed., Harper and Row, New York, 1963.
5. KENISTON, K., The Uncommitted. Alienated Youth in American Society, New York, 1965.
6. KÖKNEİ, Ö., Türk Toplumunda Bugünün Gençliği ve Sorunları, Bozok Matbaası, İstanbul, 1972.
7. LOONEY, J., OLDHAM, D., BLOTCKY, M., "Assesing Psychologic Symptoms in Adolescent", South Medical Journal, Vol-71, No-10, 1197-1202, October, 1978.
8. SANDSTRÖM, C.I., The Psychology of Childhood and Adolescence, 2nd ed., Penguin Books, 1979.
9. GÖKÇE, B., Gecekondu Gençliği, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, C-15, Ankara, 1971.
10. YÖRÜKOĞLU, A., Çocuk Ruh Sağlığı, Türkiye İş Bankası Yayınları, Yayın No:189, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1980.

11. BLOS, P., The Young Adolescent Clinical Studies, The Free Press, New York, 1970.
12. JERSILD, A., T., The Psychology of Adolescence, 2nd ed., Macmillan Company, New York 1963.
13. MUENSTERBERGER, W., The Adolescent in Society, in Adolescent Psychoanalytic Approach to Problems and Therapy, Third printing, New York, 1964.
14. HAMBURG, A.B., Coping in Early Adolescence, American Handbook of Psychiatry, Volume 2, New York, 1974.
15. YÖRÜKOĞLU, A., Gençlik Çağı. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Yayın No:270, Tisa Matbaası, Ankara, 1985.
16. COUSSONS, H.W., "Clinically Important Aspects of Adolescent Development", A Brief Review. Osma Journal Scientific, Vol-65, 483-486, December, 1975.
17. CHAPMAN, A.H., Management of Emotional Problems of Children and Adolescents, J.B. Lippincott Company, 1965.
18. MILLER, D., Adolescence, Jason Aronson, New York, 1974.
19. MARESH, M., "Variations in Pattern of Linear Growth and Skeletal Maturation", Journal of the American Physical Therapy Association, Vol-44, 881-890, 1964.
20. TANNER, J. M., Physical Growth, 3rd ed. Vol-1., New York, 1970.
21. ONUR, B., Ergenlik Psikolojisi, Hacettepe-Taş Kitapçılık LTD. Şirketi, Öztekin Matbaası Ankara, 1985.

22. YAVUZER, H., Çocuk Psikolojisi I., Duygusal ve Toplumsal Gelişim, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, 1982.
23. GUNN, A., The Privileged Adolescent. Published by MTP London, 1970.
24. HAUSER, S. T., "Differentiation of Adolescent Self-Images". Archives of General Psychiatry. Vol-29, No-1, 63-68, July 1973.
25. DOUWAN, E., ADELSON, J., The Adolescent Experience, New York, 1966.
26. JOSSELYN, I. M., Adolescence, Harper and Row Publishers, New York, 1971.
27. BİLEN, M., Ailede Sağlıklı İlişkiler, Mars Matbaası, Ankara, 1978.
28. STROMMEN, Mc K.F., Developmental Psychology. The School-Aged Child. Illinois 60430, The Dorsey Press, 1970.
29. ENÇ, M., Ruh Sağlığı Bilgisi. 8. Basım, Yelken Matbaası, İstanbul, 1979.
30. BANIK, N.D., "Psycho-social Behavioural Problems of Children During Adolescence", Indian J. Pediatr, Vol-46, No-375, 121-125, 1979.
31. BAKWİN, H., BAKWİN, R.M., Clinical Management of Behavior Disorder in Children, Sounders Company, London, 1963.
32. ALPSAN, B., "Ergenlik Çağında Aile Çevresinin ve İlişkilerinin Önemi", Çocuk Gelişimi ve Eğitimi El Kitabı-2, Hacettepe Üniversitesi Yayınları B-20, 1979.

33. JERSİLD, A. T., Çeviren Özgür, İ., N., Gençlik Psikolojisi.
2. Baskı, Gün Matbaası, İstanbul, 1974.
34. ERIKSON, E. H., Identity: Youth and Crisis, New York, 1968,
35. HALLWORTH, H. J., DAVIS, H., GAUSTON, C., "Some Adolescents Perceptions of Adolescent Personality", Journal of Social and Clinical Psychology, Volume-4, 81-89, 1965.
36. MUSSEN, P.H., CONGER, J.J., KAGEN, J., Child Development and Personality. 3rd ed., Harper and Row, New York, 1969.
37. BRITTAİN, C.V., "Age and Sex of Siblings and Conformity Toward Parents Versus Peers in Adolescence", Child Development. Volume-37, 709-714, 1966.
38. BERKTİN, C. T., Problemlı Çocuklar ve Problem Sebepleri, Türkiye İş Bankası Yayınları:71, TİSA Matbaacılık Sanayii, Ankara, 1972.
39. PEARSON, H.J.G., ENGLISH, O.S., Emotional Problems of Living, 3rd. ed., Norton Company Inc, New York, 1963.
40. GARRISON, K.C., and GARRISON, JR.K.C., Psychology of Adolescence, 7th ed., New Jersey, 1975.
41. WILLIAMS, R.C.S., DEMO, D.H., "Developmental Change and Stability in Adolescent Self-Concept", Developmental Psychology. Vol-20, No-6, 1100-1110, 1984.
42. BAUMRİND, D.A., "Effects of Authoritative Control on Child Behavior", Child Development, 37, 887-807, 1966.
43. KILIÇCI, Y., "Ergenlikte Kişiliğin Gelişimi ve Uyumı", Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı-3,

25-35, Aralık, 1980.

44. COLE, L., NELSON, I., Psychology of Adolescence 7th ed., U.S.A., 1970.
45. BROOK, J., S., BROOK, D.W., JERSILD, A.T., The Psychology of Adolescence, 3rd ed., Macmillan Publishing Co, New York, 1978.
46. ROSENBERG, M., Society and Adolescent Self Image. Princefen University Press, 1965.
47. DANIELS, D., DUNN, J., FURSTENBERG, F.F., PLOMIN, R., "Enivromental Differences within the Family and Adjustment Differences within Pairs of Addescent Siblings", Child Development, 56,764-774, 1985.
48. SEROT, M., TEEVAN, C.R., "Perception of the Parent-child Relationship and its Relation to Child Adjustment", Child Development, 32, 373-378, 1961.
49. HUNTER, F.T., "Socializing Proceudes in Parent-Child and Freentship Relations During Adolescence", Developmental Psychology, Vol-20, No-6, 1092-1099,1984.
50. HUNTER, F.T., "Adolescents Perception of Discussions with Parents and Friends", Developmental Psychology, Vol-21, No-3,433-440, 1985.
51. KURTZMAN, K.A., "A Study of School Attitudes, Peer Acceptance and Personality of Creative Adolescents", Exceptional Children, November, 157-162, 1967.
52. FERGUSON, W.E., "Gifted Adolescents, Stress, and Life Changes", Adolescence, Vol-16, No-64, 973-985, Winter, 1981.

53. SIEGEL, L.J., GRIFFIN, N.J., "Adolescents' Concepts of Depression Among Their Peers", Adolescence. Vol-18, No-72 965-973, Winter, 1983.
54. RUTTER, M., "Family and School Influences on Behavioral Development", J.Child Psychology Psychiatry. Vol-26, No-3, 349-368, 1985.
55. POOLE, M.E., "The Schools Adolescent Would Like", Adolescence, Vol-19, No-74, 447-458, Summer, 1984.
56. HUTTON, J.B., "Teacher Ratings of Problem Behaviors: Which Student Behaviors Concern and Disturb Teachers", Psychology in the Schools. Vol-21, 482-484, October, 1984
57. BAYMUR, F., "Lise ve Dengi Okullara Devam Eden Öğrencilerin Problemleri", M.E.B. Talim ve Terbiye Dairesi, Test Araştırma Bürosu, 34, Ankara, 1961.
58. SEBER, G., "Ergenliğe Özgü Sorunlar Üzerinde Bir Araştırma". Doktora Tezi, Diyarbakır Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri K ürsüsü, 1977.
59. EME, R., MA SIAK, R., GOODALE, W., "Seriousness of Adolescent Problems", Adolescence. Vol-19, No-53, 93-99, Spring, 1979.
60. BAYMUR, F., "Yurtlarda Kalan Yüksek Öğrenim Gençlerinin Başlıca Problemleri", Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, Cilt -1, Sayı-1, 58-73, Mart, 1969.
61. ZIV, A., "Children's Behavior Problems as Viewed By Teachers, Psychologists, and Children". Child Development. 41, 871-879, 1970.

62. PARISH, J.G., PARISH, T.S., "Children Self Concepts as Related to Family Structure and Family Concept", Adolescence, Vol-18, No-71, 649-658, Fall, 1983.
63. MUTİMER, D.D., ROSEMIER, R.A., "Behavioral Problems of Children as Viewed by Teachers and the Children Themselves", Journal of Consulting Psychology, Vol-31, No-6, 583-587, 1967.
64. SÜMBÜLOĞLU, K., Sağlık Bilimlerinde Araştırma Teknikleri ve İstatistik, Çağ Matbaası, Ankara, 1978.
65. GÖKLER, B., ÖKTEM, F., "Bir Gecekondu ilkokulu Öğrencilerinde Ruhsal Uyum Taraması", Toplum ve Hekim Dergisi, Sayı-36, 24-27, 1985.
66. STEEL, R.G.D., TORRIE, J.H., Principles and Produces of Statistics. Mc Graw-Hill Book Company, Inc, New York, 1960.
67. DRAPER, N., SMITH., H., Applied Regression Analysis, John Wiley and Sons, Inc, New York, 1966.
68. NETER, J., WASSERMAN, W., Appied Linear Statistical Models, Richard D. Irwin, Inc., Illinois, 1974.
69. CLARIZIO, H.F., MC COY, G.F., Behavior Disorders in Children, 2nd ed., Thomas Crowel Company, New York, 1976.
70. VIDONI, D.I., FLEMING, N.J., MINTZ, S., "Behavior Problems of Children As Perceived By Teachers, Mental Health Professionals And Children", Psychology in the Schools. Vol-20, Jonuary, 93-98, 1983.

71. SACK, T.R., SACK, K.S., "Attitudes of Teachers and Mental Hygienists About Behavior Problems of Children".
Psychology in the Schools. Vol-11,445-448, 1974.
72. SAYIN, İ.A., "Doğuş Sırası ve Davranış Problemleri Arasında Münasebet". Asistanlık Tezi, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü, Pedagoji Bölümü, H.Ü.Merkez Kütüphanesi,1962.
73. RAMANUJAM, B.K., "Behavior Disorders of School Going Children". Archives of Child Health. Vol-10, No-2, 48-60, 1968.
74. NYE, I., "Adolescent-Parent Adjustment in Socio-economic Levels as a Variable", American Sociological Review, 16, 341-349, 1951.

E K L E R

EKLER LİSTESİ

EK NO:

- I. Öğrencinin kendisi ve ailesine ait bilgi formu
- II. Örneklem grubu öğrencilerin Ruhsal Uyum Puanlarına ait Varyans Analizi bilgisayar çıktısı.
- III. Öğrencilerin okulda kalma şeklinin cinsiyete göre değerlendirilmesinde elde edilen Ruhsal Uyum Puanları
- IV. Seçilmiş değişkenlerden önemli bulunan tüm değişkenleri içeren modelin özeti.
- V. Seçilmiş değişkenlerden önemli bulunan tüm değişkenleri içeren modelin bilgisayar çıktısı.
- VI. Kardeş sayısı değişkeninin modelden çıkarılma durumunda diğer değişkenleri içeren modelin özeti.
- VII. Kardeş sayısı değişkeninin modelden çıkarılma durumunda diğer değişkenleri içeren modelin bilgisayar çıktısı.
- VIII. Baba öğrenim durumu değişkeninin modelden çıkarılma durumunda diğer değişkenleri içeren modelin özeti.
- IX. Baba öğrenim durumu değişkeninin modelden çıkarılma durumunda diğer değişkenleri içeren modelin bilgisayar çıktısı.
- X. Kardeş sayısı ile baba öğrenim durumu değişkenlerinin modelden çıkarılma durumunda diğer değişkenleri içeren modelin özeti
- XI. Kardeş sayısı ile baba öğrenim durumu değişkenlerinin modelden çıkarılma durumunda diğer değişkenleri içeren modelin bilgisayar çıktısı.

Ek I. Öğrencinin kendisi ve ailesine ait bilgi FORMU

Tarih

1. Cinsiyetiniz

a- Kız b- Erkek

2. Yaşınız

a- 12 b- 13 c- 14 d- 15

3. Okulda Kalış Şekliniz

a- Gündüzlü
b- Haftalık Yatılı
c- Daimi Yatılı

4. Kardeşleriniz var mı, varsa kaç tane?

a- Yok b- 1 c- 2 d- 3 e- 4+

5. Siz ailede kaçınıcı çocuksunuz?

a- 1 b- 2 c- 3 d- 4 + e- Sonuncu

6. Annenizin Öğrenim Durumu

a- İlkokul mezunu, b-Ortaokul mezunu,c-Lise ve dengi Okul mez.
d- Yüksekokul mezunu.

7. Babanızın Öğrenim Durumu.

a- İlkokul mezunu, b-Ortaokul mezunu,c-Lise veya dengi
okul mezunu, d- Yüksekokul mezunu.

Ek II. Örneklem Grubu Öğrencilerin Ruhsal Uyum Puanlarına Ait
Varyans Analizi Bilgisayar Çıktısı

ANALYSIS OF MEANS

GRAND MEAN = 13.53333

VARIABLE	VALUE	FREQ	MEAN
CINSIYET			
	0	30	14.16667
	1	30	12.90000
DURUM			
	1	20	15.50000
	2	20	10.65000
	3	20	14.45000

** E6700/E7700 BASIS *** 7.07 DATE 09/30/85

2 - VARIABLE FACTORIAL ANALYSIS OF VARIANCE

INPUT GROUP = 1
SAMPLE SIZE = 60
RESPONSE VARIABLE = PUANI

DESIGN VARIABLES ARE:

CINSIYET = A
DURUM = B

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE
(NON-ORTHOGONAL)

(MODEL TERMS ARE ADDED IN THE ORDER SHOWN)

SOURCE OF VARIATION	DEGREES OF FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
MEAN	1	10939.0667	10939.0667	229.1668	1.000
A	1	24.0667	24.0667	0.5019	0.518
B	2	250.4333	125.2167	2.7156	0.025
AB	2	91.0333	45.5167	0.9492	0.607
PURE ERROR	54	2539.4000	47.9519		
TOTAL	60	13954.0000			

Ek III. Öğrencilerin Okulda Kalış Şeklinin Cinsiyete Göre Değerlendirilmesinde Elde Edilen Ruhsal Uyum Puanları

Öğrencilerin Sırası	Okulda Kalış Şekli					
	Gündüzlülerin Herbirinin Aldığı Puanlar		Haftalık Yatılı- ların Herbirinin Aldığı Puanlar		Daimi Yatılıların Herbirinin Aldığı Puanlar	
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek
1	8	8	12	13	23	9
2	11	20	14	7	14	7
3	20	16	11	17	5	11
4	13	7	8	18	8	22
5	7	9	6	14	22	18
6	14	8	10	5	10	23
7	20	4	8	7	4	19
8	14	19	6	10	15	9
9	39	35	11	13	12	16
10	20	18	7	16	15	28
Toplam	166	144	93	120	128	161

Ek IV. Seçilmiş Değişkenlerden Önemli Bulunan Tüm Değişken-
leri İçeren Modelin Özeti.

Basamaklı Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli

n =60 p=8

y =Ruhsal Uyum Puanı

x_1 =Öğrencinin Yaşı

x_2 =Kardeş Sayısı

x_3 =Kaçınıcı Çocuk Olduğu

x_4 =Cinsiyet

x_5 =Annenin Öğrenim Durumu

x_6 =Babanın Öğrenim Durumu

x_7 =Okulda Haftalık Kalış Süresi (saat)

x_8 =Okulda Kalış Şekli

1. Basamak

Modele Alınan Değişken: x_6 (Babanın Öğrenim Durumu)

$$\hat{Y}=18.85011-0.41592 x_6$$

Tahminin Standart Hatası: S_{yx} : 7.00691

Çoklu Korelasyon Katsayısı: R: 0.19892

Varyans Ratio=F=2.3895

2. Basamak

Modele Alınan Değişken: x_3 (Kaçınıcı Çocuk Olduğu)

$$\hat{Y}=26.52889-0.71495 x_6-1.96071 x_3$$

Tahminin Standart Hatası : S_{yx} :6.77501

Çoklu Korelasyon Katsayısı:R:0.34288

Varyans Ratio:F:3.7972

3. Basamak

Modele Alınan Değişken: x_2 (Kardeş Sayısı)

$$\hat{Y} = 23.51734 - 0.54422 x_6 - 3.63276 x_3 + 2.57338 x_2$$

Tahminin Standart Hatası: S_{yx} : 6.51232

Çoklu Korelasyon Katsayısı: R : 0.44605

Varyans Ratio = F : 4.6364

4. Basamak

Modele Alınan Değişken: x_7 (Okulda Kalış Süresi)

$$\hat{Y} = 26.43631 - 0.60559 x_6 - 3.73515 x_3 + 2.99968 x_2 - 0.02515 x_7$$

Tahminin Standart Hatası: S_{yx} : 6.45129

Çoklu Korelasyon Katsayısı: R : 0.47745

Varyans Ratio = F : 4.0599

Ek V. Seçilmiş Değişkenlerden Önemli Bulunan Tüm Değişkenleri
İçeren Modelin Bilgisayar Çıktısı

STEPWISE MULTIPLE REGRESSION ANALYSIS

PROBLEM NUMBER = 1
SAMPLE SIZE = 60
INDEPENDENT VARIABLES = 8
DEPENDENT VARIABLE = PUANI
F VALUE FOR INCLUSION = 0.01000
F VALUE FOR DELETION = 0.00500
TOLERANCE LEVEL = 0.00100

VAR	LABEL	MEAN	STD DEVIATION
1	COCUGUN-YASI	13.36667	1.11942
2	KARDESS-SAY	1.50000	1.16735
3	K-KAC-COCUK	1.96667	1.13446
4	CINSIYET	0.50000	0.50422
5	ANNE-EGT-YIL	11.26667	3.78609
6	BABA-EGT-YIL	12.78333	3.39037
7	OKUL-SURE	104.00000	52.69677
8	DURUM	2.00000	0.82339
9	PUANI	13.53333	7.08894

** STEP NUMBER = 1
VARIABLE ENTERED = BABA-EGT-YIL

VARIABLES IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	13.85011			
6	BABA-EGT-YIL	-0.41592	0.26906	2.38943	-0.19392

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 7.00591
MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.19392

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLERANCE
1	COCUGUN-YASI	0.05871	0.98177
2	KARDES-SAY	0.04083	0.76912
3	KAKAC-COCUK	-0.23498	0.79225
4	CINSIYET	-0.02189	0.37512
5	ANNE-EGT-YIL	0.12163	0.61737
7	OKUL-SURE	-0.12842	0.91149
8	DURUM	-0.12842	0.91149

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
REGRESSION	1	117.3158	117.3158	2.3395	87.241
RESIDUAL	58	2847.6176	49.0969		
TOTAL	59	2964.9333			

** STEP NUMBER = 2
 VARIABLE ENTERED = K-KAC-COCUK

VARIABLES IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	26.52889			
3	K-KAC-COCUK	-1.95071	0.87350	5.03850	-0.31378
6	BABA-EGIT-YIL	-0.71495	0.29228	5.92335	-0.34194

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 5.77501
 MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.34238

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLFRANCE
1	COCUGUN-YASI	0.09384	0.97036
2	KARDES-SAY	0.31370	0.45324
4	CINSIYET	-0.02904	0.87573
5	ANNE-EGIT-YIL	0.05146	0.57575
7	OKUL-SURE	-0.09346	0.39379
8	DURUM	-0.09346	0.89379

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
REGRESSION	2	318.5872	174.2936	3.7972	97.169
RESIDUAL	57	2616.3461	45.9008		
	59	2954.9333			

** STEP NUMBER " 3
 VARIABLE ENTERED " KIRDES=SAY

VARIABLES IN REGRESSION EQUATION -

VAR	LABEL	Coefficient	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	23.51734			
2	KARDES=SAY	2.57338	1.07382	5.68992	0.42376
3	K-KAC-COCUK	-3.63276	1.09379	11.03104	-0.58136
6	BABA=EGT=YIL	-0.54422	0.28993	3.52348	-0.25028

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 6.51239
 MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.44505

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION -

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLERANCE
1	COCUGUN=YASI	0.13572	0.95775
4	CINSIYET	0.09961	0.96194
5	ANNE=EGT=YIL	0.05448	0.97575
7	OKUL-SURE	-0.19026	0.92987
8	DURUM	-0.19026	0.92987

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
REGRESSION	3	589.9037	196.6346	4.6364	99.423
RESIDUAL	56	2375.0296	42.4112		
TOTAL	59	2964.9333			

** STEP NUMBER = 4
VARIABLE ENTERED = OKUL-SURE

VARIABLES IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	26.43631			
2	KARDES-SAY	2.99968	1.10910	7.31494	0.49396
3	K-KAC-COCUK	-3.73515	1.08585	11.83240	-0.59775
6	BABA-EGT-YIL	-0.50559	0.29036	4.34981	-0.28963
7	OKUL-SURE	-0.02515	0.01750	2.06579	-0.18693

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 6.45129
MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.47745

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLERANCE
1	COCUGUN-YASI	0.11734	0.94581
4	CINSIYET	0.04173	0.83732
5	ANNE-EGT-YIL	0.03360	0.56434
8	DURUM	0.00000	0.00000

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
REGRESSION	4	675.8803	168.9701	4.0599	99.409
RESIDUAL	55	2239.0530	41.6191		
TOTAL	59	2964.9333			

** STEP NUMBER = 5
VARIABLE ENTERED = CODUGUN-YASI

VARIABLES IN REGRESSION EQUATION -

VAR	LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	17.06671			
1	CODUGUN-YASI	0.67137	0.77321	0.75393	0.10602
2	KARDES-SAY	3.07809	1.11525	7.61760	0.50688
3	K-KAC-COCUK	-3.87746	1.10056	12.41264	-0.62052
6	BABA-EGT-YIL	-0.57648	0.29294	3.37269	-0.27571
7	OKUL-SURE	-0.02344	0.01765	1.78400	-0.17421

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 6.46577
MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.48846

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION -

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLERANCE
4	CINSIYET	0.04298	0.83926
5	ANNE-EGT-YIL	0.09465	0.56020
8	DURUM	0.00000	0.00000

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
REGRESSION	5	717.3294	141.4799	3.3842	99.012
RESIDUAL	54	2257.5339	41.8062		
TOTAL	59	2964.9333			

STEP NUMBER = 6

VARIABLE ENTERED = ANNE-EGT-YIL

VARIABLES IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	15.47989			
1	COCUGUN=YASI	0.71761	0.77783	0.34678	0.11332
2	KARDES-SAY	3.11409	1.12187	7.71504	0.51280
3	K=KAC-COCUK	-3.73702	1.12437	11.04671	-0.59805
5	ANNE-EGT-YIL	0.20660	0.29349	0.47905	0.11034
6	BABA-EGT-YIL	-0.53726	0.34220	4.15178	-0.33347
7	OKUL-SURE	-0.02505	0.01789	1.96291	-0.18627

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 5.49719
MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.49539

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLRANCE
4	CINSIYET	0.02620	0.81103
8	DURUM	0.00000	0.00000

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
REGRESSION	6	727.6223	121.2704	2.8728	98.308
RESIDUAL	53	2237.3110	42.2134		
TOTAL	59	2964.9333			

** STEP NUMBER - 7
VARIABLE ENTERED - CINSIYET

VARIABLES IN REGRESSION EQUATION -

VAR	LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	15.64369			
1	COCUGUN-YASI	0.71645	0.78705	0.82865	0.11314
2	KARDES-SAY	3.14867	1.14591	7.53692	0.51850
3	KAKAC-COCUK	13.75071	1.14165	10.85121	0.60184
4	CINSIYET	0.35525	1.87990	0.03571	0.02527
5	ANNE-EGT-YIL	0.19599	0.30544	0.40906	0.10467
6	BABA-EGT-YIL	0.71866	0.35059	4.06590	0.33893
7	OKUL-SURE	-0.02553	0.01322	1.96289	-0.18980

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 6.55711
MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.49591

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION -

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLERANCE
8	DURUM	0.00000	0.00000

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES OF FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF. LEVEL
REGRESSION	7	729.1577	104.1654	2.4227	96.332
RESIDUAL	52	2235.7757	42.9957		
TOTAL	59	2964.9333			

** F VALUE OR TOLERANCE TOO SMALL TO CONTINUE

COEFFICIENT OF MULTIPLE DETERMINATION = 0.24593

JOB DEF= *****
 PROC DEF= CORREL
 DATA DEF= KORR
 ANALYSIS= CORREL

KORELASYONLAR

PAGE 1
 BASIS 7.07
 11/05/85

DATA SET= 1 OBSERVATIONS: 60 READ= 60 PROCESSED= 0 REJECTED= SUM WEIGHTS= 60

VAR X	VAR Y	N	MEAN X	MEAN Y	SDEV X	SDEV Y	R(X,Y)	T STAT
PUANI	COCUGUN-YASI	60	13.5333	13.3667	7.0889	1.1194	0.0839	0.641
PUANI	KARDES-SAY	60	13.5333	1.6000	7.0889	1.1674	0.1307	1.004
PUANI	K-KAC-COCUK	60	13.5333	1.9667	7.0889	1.1345	0.1379	1.218
PUANI	CINSIYET	60	13.5333	0.5000	7.0889	0.5042	0.0301	0.689
PUANI	ANNE-EGT-YIL	60	13.5333	11.2667	7.0889	3.7861	0.0294	0.824
PUANI	BABA-EGT-YIL	60	13.5333	12.7833	7.0889	3.3904	0.1939	1.546
PUANI	OKUL-SURE	60	13.5333	104.0000	7.0889	52.5968	0.2610	0.465
PUANI	DURUM	60	13.5333	2.0000	7.0889	0.8234	0.3310	0.465
COCUGUN-YASI	KARDES-SAY	60	13.3667	1.6000	1.1194	1.1674	0.0839	0.376
COCUGUN-YASI	K-KAC-COCUK	60	13.3667	1.9667	1.1194	1.1345	0.1307	0.458
COCUGUN-YASI	CINSIYET	60	13.3667	0.5000	1.1194	0.5042	0.0301	0.389
COCUGUN-YASI	ANNE-EGT-YIL	60	13.3667	11.2667	1.1194	3.7861	0.0294	1.389
COCUGUN-YASI	BABA-EGT-YIL	60	13.3667	12.7833	1.1194	3.3904	0.1939	1.038
COCUGUN-YASI	OKUL-SURE	60	13.3667	104.0000	1.1194	52.5968	0.2610	0.562
COCUGUN-YASI	DURUM	60	13.3667	2.0000	1.1194	0.8234	0.3310	0.562
KARDES-SAY	K-KAC-COCUK	60	1.6000	1.9667	1.1674	1.1345	0.1307	0.885
KARDES-SAY	CINSIYET	60	1.6000	0.5000	1.1674	0.5042	0.0301	0.044
KARDES-SAY	ANNE-EGT-YIL	60	1.6000	11.2667	1.1674	3.7861	0.0294	0.450
KARDES-SAY	BABA-EGT-YIL	60	1.6000	12.7833	1.1674	3.3904	0.1939	0.173
KARDES-SAY	OKUL-SURE	60	1.6000	104.0000	1.1674	52.5968	0.2610	0.206
KARDES-SAY	DURUM	60	1.6000	2.0000	1.1674	0.8234	0.3310	0.206
K-KAC-COCUK	CINSIYET	60	1.9667	0.5000	1.1345	0.5042	0.0301	0.376
K-KAC-COCUK	ANNE-EGT-YIL	60	1.9667	11.2667	1.1345	3.7861	0.0294	0.984
K-KAC-COCUK	BABA-EGT-YIL	60	1.9667	12.7833	1.1345	3.3904	0.1939	0.900
K-KAC-COCUK	OKUL-SURE	60	1.9667	104.0000	1.1345	52.5968	0.2540	2.000
K-KAC-COCUK	DURUM	60	1.9667	2.0000	1.1345	0.8234	0.2540	2.000
CINSIYET	ANNE-EGT-YIL	60	0.5000	11.2667	0.5042	3.7861	0.03640	2.976
CINSIYET	BABA-EGT-YIL	60	0.5000	12.7833	0.5042	3.3904	0.03520	2.864
CINSIYET	OKUL-SURE	60	0.5000	104.0000	0.5042	52.5968	0.0812	1.470
CINSIYET	DURUM	60	0.5000	2.0000	0.5042	0.8234	0.0812	1.470
ANNE-EGT-YIL	BABA-EGT-YIL	60	11.2667	12.7833	3.7861	3.3904	0.6185	0.896
ANNE-EGT-YIL	OKUL-SURE	60	11.2667	104.0000	3.7861	52.5968	0.1142	0.875
ANNE-EGT-YIL	DURUM	60	11.2667	2.0000	3.7861	0.8234	0.1142	0.875
BABA-EGT-YIL	OKUL-SURE	60	12.7833	104.0000	3.3904	52.5968	0.2975	0.373
BABA-EGT-YIL	DURUM	60	12.7833	2.0000	3.3904	0.8234	0.2975	0.373
OKUL-SURE	DURUM	60	104.0000	2.0000	52.5968	0.8234	1.0000	0.66

TRUC DEF= CURRE
DATA DEF= KÖR.
ANALYSIS= CORRE
DATA SET= 1

KORELASYONLAR

OBSERVATIONS: 60 READ 60 PROCESSED 0 REJECTED SUM WEIGHTS= 60

11/05/85

CORRELATION MATRIX

	PUANI	COCUGU-YASI	KAFDES-SAY	KAKAC-COCUK	CIN-SIYET	ANNE-EGT-YIL	BABA-EGT-YIL	OKUL-SURE	DURUM
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
PUANI (1)	1.000000								
COCUGU-YASI (2)	0.033868	1.000000							
KAFDES-SAY (3)	0.130673	0.049287	1.000000						
KAKAC-COCUK (4)	-0.157925	-0.156593	0.719270	1.000000					
CIN-SIYET (5)	-0.090095	-0.060057	-0.259151	-0.177783	1.000000				
ANNE-EGT-YIL (6)	-0.029386	-0.179427	-0.412636	-0.463534	0.364017	1.000000			
BABA-EGT-YIL (7)	-0.198916	-0.135018	-0.480498	-0.455796	0.351973	0.618569	1.000000		
OKUL-SURE (8)	-0.060979	-0.073555	0.387940	0.254028	0.000000	-0.114175	-0.297504	1.000000	
DURUM (9)	-0.060979	-0.073555	0.387940	0.254028	0.000000	-0.114175	-0.297504	1.000000	1.000000

Ek VI. Kardeş Sayısı Değişkeninin Modelden Çıkarılma Durumun-
da Diğer Değişkenleri İçeren Modelin Özeti.

Basamaklı Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli

n=60 p=7

y =Ruhsal Uyum Puanı

x₁=Öğrencinin Yaşı

x₂=Kaçınıcı Çocuk Olduğu

x₃=Cinsiyet

x₄=Annenin Öğrenim Durumu

x₅=Babanın Öğrenim Durumu

x₆=Okulda Haftalık Kalış Süresi (saat)

x₇=Okulda Kalış Şekli

1.Basamak

Modele Alınan Değişken:x₅ (Babanın Öğrenim Durumu)

$$\hat{y}=18.85011-0.41592 x_5$$

Tahminin Standart Hatası:S_{yx}: 7.00691

Çoklu Korelasyon Katsayısı:R:0.19892

Varyans Ratio:F:2.3895

2.Basamak

Modele Alınan Değişken:x₂ (Kaçınıcı Çocuk Olduğu)

$$\hat{y}=26.52889-0.71495 x_5-1.96071 x_2$$

Tahminin Standart Hatası:S_{yx}:6.77501

Çoklu Korelasyon Katsayısı:R:0.34288

Varyans Ratio :F:3.7972

Ek VII. Kardeş Sayısı Değişkeninin Modelden Çıkarılma Durumunda Diğer
Değişkenleri İçeren Modelin Bilgisayar Çıktısı

JOB DEF= *****

PROC DEF= STEPR

DATA DEF= ADIMSL

ANALYSIS= STEPR

DATA SET= 1

AYSE CERIT IN ARASTIRMASI ICIN STEPWISE REGRESYON YONTEMİ

OBSERVATIONS: 60 READ 60 PROCESSED 0 REJECTED. SUM WEIGHTS=

STEPWISE MULTIPLE REGRESSION ANALYSIS

PROBLEM NUMBER = 1

SAMPLE SIZE = 60

INDEPENDENT VARIABLES = 7

DEPENDENT VARIABLE = PUANI

F VALUE FOR INCLUSION = 0.01000

F VALUE FOR DELETION = 0.00500

TOLERANCE LEVEL = 0.00100

VAR	LABEL	MEAN	STD DEVIATION
1	COCUGUN=YASI	13.36667	1.11942
2	K-KAC-COCUK	1.96667	1.13446
3	CINSIYET	0.50000	0.50422
4	ANNE-EGI-YIL	11.26667	3.78609
5	BABA-EGI-YIL	12.78333	3.39037
6	OKUL-SURE	104.00000	52.69677
7	DURUM	2.00000	0.82339
8	PUANI	13.53333	7.08894

JOB DEF= *****
 PROC DEF= STEPR
 DATA DEF= ADJSL AYRE CERIT IN ARASTIFHASI ICIN STEPWISE REGRESYON YANTENI
 ANALYSIS= STEPR
 DATA SET= I OBSERVATIONS: 60 READ 60 PROCESSED 0 REJECTED SUM WEIGHTS=

** STEP NUMBER = 1
 VARIABLE ENTERED = BABA=EGT=YIL

VARIABLES IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	18.85011			
5	BABA=EGT=YIL	-0.41592	0.26906	2.32548	-0.19892

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 7.00691
 MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.19892

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLFRANCE
1	COCUEUN=YASI	0.05871	0.98177
2	K-KAC-COCUK	-0.28498	0.79225
3	CINSIYET	-0.02189	0.87512
4	ANNE=EGT=YIL	0.12163	0.61737
6	OKUL-SURE	-0.12842	0.91149
7	DURUM	-0.12842	0.91149

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES OF FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
REGRESSION	1	117.3158	117.3158	2.3895	87.241
RESIDUAL	58	2847.6176	49.0969		
TOTAL	59	2964.9333			

JOB DEF= *****
 PROC DEF= STEP
 DATA DEF= ADIMSL
 ANALYSIS= STEP
 DATA SET= 1

AYGE CRIT IN ARASTIRMA SI ICIN STEP WISE REGRESYON YONTEM I

OBSERVATIONS: 60 READ, 60 PROCESSED, 0 REJECTED. SUM WEIGHTS=

** STEP NUMBER = 2

VARIABLE ENTERED = K=KAC=COCUK

VARIABLES IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	26.52889			
2	K=KAC=COCUK	1.96071	0.37350	5.03850	0.31378
5	BABA-EGT-YIL	-0.71495	0.29228	5.92335	-0.34194

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 6.77501
 MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.34238

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLFRANCE
1	COCUCUN=YASI	0.07384	0.97036
3	CINSIYET	-0.02904	0.37573
4	ANNE-EGT-YIL	0.05146	0.57575
6	OKUL-SURE	0.09346	0.39379
7	DURUM	-0.09346	0.89379

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
REGRESSION	2	348.5872	174.2936	3.7972	57.169
RESIDUAL	57	2616.3461	45.9008		
TOTAL	59	2964.9333			

JOE DEF= *****
 PROC DEF= STEPR
 DATA DEF= ADIMSL
 ANALYSIS= STLPR
 DATA SET= 1

AYGE CERIT IN ARASTIRMASTI ICIN STEPWISE REGRESYON YONTERI

OBSERVATIONS: 60 READ 60 PROCESSED 0 REJECTED SUM WEIGHTS=

** STEP NUMBER = 3
 VARIABLE ENTERED = COCUGUN-YASI

VARIABLES IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	18.89370			
1	COCUGUN-YASI	0.56671	0.80342	0.45754	0.08949
2	KOKAC-COCUK	-2.02781	0.88252	5.21967	-0.32452
5	BABA-EGT-YIL	-0.69992	0.29435	5.65403	-0.33475

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 6.30507
 MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.35404

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLERANCE
3	CINSIYET	-0.02810	0.37562
4	ANNE-EGT-YIL	0.06133	0.57009
6	OKUL-SURE	-0.03170	0.37692
7	DURUM	-0.03170	0.37692

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
REGRESSION	3	371.6278	123.8759	2.6750	54.410
RESIDUAL	56	2593.3055	46.3090		
TOTAL	59	2964.9333			

JOB DEF= *****
 PROC DEF= STEPR
 DATA DEF= ADINSL
 ANALYSIS= STEPR
 DATA SET= 1

AYCE CERIT IN ARASTIRMA SI ICIN STEPWISE REGRESYON YONTAMI

OBSERVATIONS: 60 READ, 60 PROCESSED, 0 REJECTED. SUM WEIGHTS=

** STEP NUMBER = 4
 VARIABLE ENTERED = OKUL=SURE

VARIABLE IN REGRESSION EQUATION =

VAR	MERKEZ LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	21.30331			
1	COCUKUN=YASI	0.49859	0.81572	0.37360	0.07873
2	K-KAC=COCUK	-1.94353	0.89829	4.68112	-0.31103
5	BABA=EGT=YIL	-0.74086	0.30359	5.95531	-0.35433
6	OKUL=SURE	-0.01098	0.01806	0.38956	-0.08159

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 6.84371
 MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.36219

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLERANCE
3	CINSIYET	-0.01842	0.36283
4	ANNE=EGT=YIL	0.07220	0.56141
7	DURUM	0.00000	0.00000

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
REGRESSION	4	388.9365	97.2341	2.0760	90.361
RESIDUAL	55	2575.9968	46.8363		
TOTAL	59	2964.9333			

JOB DEF= *****

PROC DEF= STEPR
DATA DEF= ADISSL
ANALYSIS= STEPR
DATA SET= 1

AY9E CERIT IN ARASTIRMAI ICIN STLPWIK REGRESYON YANTENI

OBSERVATIONS: 60 READ* 60 PROCESSED* 0 REJECTED. SUP WEIGHTS=

** STEP NUMBER = 5
VARIABLE ENTERED = ANNE*EGT*YIL

VARIABLES IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	20.06819			
1	COCUCUN*YASI	0.53458	0.82387	0.42102	0.08442
2	K*KAC*COCUK	-1.81079	0.93800	3.72679	-0.28979
4	ANNE*EGT*YIL	0.16818	0.31614	0.26300	0.08982
5	BABA*EGT*YIL	-0.84074	0.35366	5.45497	-0.40210
6	OKUL-SURE	-0.01218	0.01331	0.44216	-0.09053

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 6.88875
MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.36839

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLFRANCE
3	CINSIYET	-0.03268	0.83227
7	DURUM	0.00000	0.00000

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES OF FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
REGRESSION	5	402.3664	80.4733	1.6958	84.363
RESIDUAL	54	2562.5670	47.4549		
TOTAL	59	2964.9333			

JOB DEF= *****
 PROC DEF= STEPR
 DATA DEF= ADINSL
 ANALYSIS= STEPR
 DATA SET= 1

AYSE CERIT IN ARASTIRMASI ICIN STEPWISE REGRESYON YONTAMI

OBSERVATIONS: 60 READ, 60 PROCESSED, 0 REJECTED. SUM WEIGHTS=

** STEP NUMBER = 6
 VARIABLE ENTERED = CINSIYET

VARIABLES IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	19.81183			
1	COCUGUN=YASI	0.53878	0.83135	0.42000	0.06508
2	K-KAC-COCUK	-1.80776	0.94338	3.64875	-0.26930
3	CINSIYET	-0.46817	1.96894	0.05665	-0.03330
4	ANNE-EGT-YIL	0.18273	0.32474	0.31651	0.09759
5	DABA-EGT-YIL	-0.92361	0.36322	4.92403	-0.39390
6	OKUL-SURE	-0.01174	0.01357	0.35935	-0.08729

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 5.94973
 MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.36964

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLERANCE
7	DIRUM	0.00000	0.00000

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
REGRESSION	6	405.1027	67.5171	1.3979	76.720
RESIDUAL	53	2559.8307	48.2987		
TOTAL	59	2964.9333			

** F VALUE OR TOLERANCE TOO SMALL TO CONTINUE

COEFFICIENT OF MULTIPLE DETERMINATION = 0.13663

JOB DEF= *****
 FRDC DEF= CORREL
 DATA DEF= KODM
 ANALYSIS= CORREL
 DATA SET= 1

AYYU CERIT , KORELASYONLAR
 OBSERVATIONS: 60 READ, 60 PROCESSED, 0 REJECTED, SUM WEIGHTS= 60

PAGE 1
 BASIS 7.07
 11/12/85

VAR X	VAR Y	ADJ N	MEAN X	MEAN Y	SDCV X	SDCV Y	R(X,Y)	T STAT
CCCUGUN-YASI	K-KAC-COCUK	60	13.3667	1.9667	1.1164	1.1345	-0.1566	-1.208
CCCUGUN-YASI	CINSIYET	60	13.3667	0.5000	1.1164	0.5042	-0.6501	-0.456
CCCUGUN-YASI	ANNE-LGT-YIL	60	13.3667	11.2667	1.1164	3.7861	-0.1794	-1.389
CCCUGUN-YASI	BABA-LGT-YIL	60	13.3667	12.7833	1.1164	3.3904	-0.1350	-1.038
CCCUGUN-YASI	OKUL-SURE	60	13.3667	104.0000	1.1164	52.5963	-0.0736	-0.562
CCCUGUN-YASI	DURUM	60	13.3667	2.0000	1.1164	0.3234	-0.0736	-0.562
K-KAC-COCUK	CINSIYET	60	1.9667	0.5000	1.1345	0.5042	-0.1778	-1.376
K-KAC-COCUK	ANNE-LGT-YIL	60	1.9667	11.2667	1.1345	3.7861	-0.4535	-1.984
K-KAC-COCUK	BABA-LGT-YIL	60	1.9667	12.7833	1.1345	3.3904	-0.4558	-1.900
K-KAC-COCUK	OKUL-SURE	60	1.9667	104.0000	1.1345	52.5963	0.2540	2.000
K-KAC-COCUK	DURUM	60	1.9667	2.0000	1.1345	0.3234	0.2540	2.000
CINSIYET	ANNE-LGT-YIL	60	0.5000	11.2667	0.5042	3.7861	0.3640	2.976
CINSIYET	BABA-LGT-YIL	60	0.5000	12.7833	0.5042	3.3904	0.3520	2.864
CINSIYET	OKUL-SURE	60	0.5000	104.0000	0.5042	52.5963	1.9308E-12	1.470E-11
CINSIYET	DURUM	60	0.5000	2.0000	0.5042	0.3234	1.9308E-12	1.470E-11
ANNE-LGT-YIL	BABA-LGT-YIL	60	11.2667	12.7833	3.7861	3.3904	0.6186	5.996
ANNE-LGT-YIL	OKUL-SURE	60	11.2667	104.0000	3.7861	52.5963	-0.1142	-0.875
BABA-LGT-YIL	DURUM	60	12.7833	2.0000	3.3904	0.3234	-0.1142	-0.875
OKUL-SURE	DURUM	60	104.0000	2.0000	52.5963	0.3234	1.7000	1.000E+66

JOB DEF= *****
 PRCC DEF= CORREL
 DATA DEF= KDRR
 ANALYSTS= CORREL
 DATA SET=

AYŞE CERİT KORELASYONLAR

OBSERVATIONS: 60 READ.

60 PRCC'S SEC

0 REJECTED. SUM WEIGHTS= 60

CORRELATION MATRIX

C						
D	K					
C	-					
U	K					
G	A	C				
U	C	I				
A	F	N				
F	C	S				
Y	D	I				
A	C	Y				
1	U	E				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)

COGUCUN-YASI (1) 1.000000

K=KAC=COCK (2) 0.156593 1.000000

CIRSIYLT (3) -0.060057 -0.177783 1.000000

ANNE-EGİ-YIL (4) -0.179427 -0.467534 0.364017 1.000000

BABA-EGİ-YIL (5) -0.135018 -0.455796 0.351973 0.618569 1.000000

OKUL-SUFE (6) -0.073553 0.254023 0.000000 -0.114175 -0.297504 1.000000

DLRIM (7) -0.073553 0.254023 0.000000 -0.114175 -0.297504 1.000000 1.000000

Ek. VIII. Baba Öğrenim Durumu Değişkeninin Modelden Çıkarılma
Durumunda Diğer Değişkenleri İçeren Modelin Özeti
Basamaklı Çoklu Doğrusal Degresyon Modeli

n=60 p=7

y =Ruhsal Uyum Puanı

x_1 =Öğrencinin Yaşı

x_2 =Kardeş Sayısı

x_3 =Kaçınıcı Çocuk Olduğu

x_4 =Cinsiyet

x_5 =Annenin Öğrenim Durumu

x_6 =Okulda Haftalık Kalış Süresi (saat)

x_7 =Okulda Kalış Şekli

1.Basamak

Modele Alınan Değişken: x_3 (Kaçınıcı Çocuk Olduğu)

$$\hat{Y}=15.47410-0.98683 x_3$$

Tahminin Standart Hatası: S_{yx} :7.0.6007

Çoklu Korelasyon Katsayısı:R:0.15793

Varyans Ratio:F:1.4835

2.Basamak

Modele Alınan Değişken: x_2 (Kardeş Sayısı)

$$\hat{Y}=15.03024-3.26145 x_3+3.07330 x_2$$

Tahminin Standart Hatası: S_{yx} :6.65499

Çoklu Korelasyon Katsayısı:R:0.38543

Varyans Ratio:F:4.9727

3. Basamak

Modele Alınan Değişken: x_1 (Öğrencinin Yaşı)

$$\hat{Y} = 2.98282 - 3.48956 x_3 + 3.18922 x_2 + 0.92099 x_1$$

Tahminin Standart Hatası: S_{yx} : 6.63300

Çoklu Korelasyon Katsayısı: R : 0.41112

Varyans Ratio: F : 3.7967

4. Basamak

Modele Alınan Değişken: x_6 (Okulda Kalış Süresi)

$$\hat{Y} = 5.37091 - 3.51406 x_3 + 3.52429 x_2 + 0.84550 x_1 - 0.01795 x_6$$

Tahminin Standart Hatası: S_{yx} : 6.63248

Çoklu Korelasyon Katsayısı: R : 0.42893

Varyans Ratio : F : 3.1001

Ek IX. Baba Öğrenim Durumu Değişkeninin Modelden Çıkarılma Durumunda
Diğer Değişkenleri İçeren Modelin Bilgisayar Çıktısı

JDE DEF= *****
PROC DEF= STEPS
DATA DEF= ADINSL AYŞE CERİT İN ARASTIRHASI İC İN STEPHİ SE REGRESYON YÖNTEMİ
ANALYSIS= STEPS
DATA SET= 1 OBSERVATIONS: 60 READ, 60 PROCESSED, 0 REJECTED- SUM WEIGHTS=

STEPWISE MULTIPLE REGRESSION ANALYSIS

PROBLEM NUMBER = 2
SAMPLE SIZE = 60
INDEPENDENT VARIABLES = 7
DEPENDENT VARIABLE = FURUHI
F VALUE FOR INCLUSION = 0.01000
F VALUE FOR DELETION = 0.00500
TOLERANCE LEVEL = 0.00100

VAR	LABEL	MEAN	STD DEVIATION
1	COCUGUN=YASI	13.36667	1.11942
2	KARDEŞ SAY	1.50000	1.16735
3	KARAC=COÇUK	1.26667	1.13446
4	CINSİYET	0.50000	0.50422
5	ANNE-EGİ-YIL	11.26667	3.78609
6	ONUL=SURE	104.00000	52.69677
7	DURUM	2.00000	0.82139
8	PLANI	13.53333	7.08894

JOB DEF= *****
 PROC DEF= STEP1
 DATA DEF= ADIHS1
 ANALYSIS= STEP1
 DATA SET= 1

AYSE CLERK IN ARASTIRHASTI ICIN STEPWISE REGRESYON YONTERI

OBSERVATIONS: 60 READ, 60 PROCESSED, 0 REJECTED. SUM WEIGHTS=

** STEP NUMBER = 1
 VARIABLE ENTERED = K-KAC-COCUK

VARIABLES IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	15.47410			
3	K-KAC-COCUK	-0.93683	0.81020	1.48354	-0.15793

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 7.06007
 MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.15793

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	PARTIAL CORN	TOLFRANCE
1	COCUKUN-YASI	0.11135	0.97548
2	KARDES-SAY	0.33606	0.48265
4	CINSIYET	0.12161	0.96839
5	ANNE-EGT-YIL	-0.11725	0.78514
6	OKUL-SURE	-0.02184	0.93547
7	DURUM	-0.02184	0.93547

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
REGRESSION	1	73.9465	73.9465	1.4835	77.185
RESIDUAL	58	2890.9388	49.8446		
TOTAL	59	2964.9333			

JOB DEF= *****
 PROC DEF= STEP
 DATA DEF= ADIPL
 ANALYSIS= STEP

AYGE CERIT IN ARASTIRMASI ICIN STEPWISE REGRESYON YASITERI

DATA SET= 1 OBSERVATIONS: 60 READ, 60 PROCESSED, 0 REJECTED. SUM WEIGHTS= 60

** STEP NUMBER = 2

VARIABLE ENTERED = KARDES=SAY

VARIABLES IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	15.03024			
2	KARDES=SAY	-3.07330	1.06832	8.24571	-0.50609
3	K-KAC-COCUK	-3.26145	1.09930	8.91224	-0.52194

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 8.65499
 MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.38543

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLRANCE
1	COCUGUN=YASI	0.15500	0.96716
4	CINSIYET	-0.05805	0.93268
5	ANNE-EGT-YIL	-0.07707	0.77213
6	OKUL=SURE	-0.14676	0.34921
7	DURUM	-0.14676	0.34921

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES OF FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CRITICAL LEVEL
REGRESSION	2	440.4685	220.2342	4.9727	98.978
RESIDUAL	57	2524.4649	44.2889		
TOTAL	59	2964.9333			

JOB DEF= *****
 PROC DEF= STEPR
 DATA DEF= ADJMSL
 ANALYSIS= STEPR
 DATA SET= 1

AYSE CERIT IN ARASTIRMAI ICIN STEPWISE REGRESYON YANTENI

OBSERVATIONS: 60 READ, 60 PROCESSED, 0 REJECTED- SUP WEIGHTS=

** STEP NUMBER = 3

VARIABLE ENTERED = CDCUGUN-YASI

VARIABLES IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	2.93282			
1	CDCUGUN-YASI	0.92099	0.78440	1.37657	0.14543
2	KARDES-SAY	3.19922	1.06936	8.32449	0.52519
3	K-KAC-COCUK	-3.48956	1.11275	9.33428	-0.55844

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 6.63300
 MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.41112

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLERANCE
4	CINSIYET	-0.05066	0.92015
5	KARNE-EGE-YIL	-0.05726	0.75792
6	OKUL-SURE	-0.13421	0.84049
7	OKUL-SURE	-0.13421	0.84049

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES OF FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
REGRESSION	3	501.1210	167.0403	3.7967	52.456
RESIDUAL	56	2463.8124	43.9966		
TOTAL	59	2964.9333			

JOE DEF= *****
 PROC DEF= STLP
 DATA DEF= ADHSL
 ANALYSIS= STLP
 DATA SET= 1

AYSE CERIT IN KARASTIRMASTI ICIN STEPWISE REGRESYON YONTEMİ

OBSERVATIONS: 60 READ. 60 PROCESSED. 0 REJECTED. SUP WEIGHTS=

** STEP NUMBER = 4

VARIABLE ENTERED = DKUL-SURE

VARIABLES IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	5.37091			
1	COGUCUN-YASI	0.84550	0.78794	1.15145	0.13351
2	KARDES-SAY	3.52429	1.12011	9.39970	0.58035
3	K-KAC-COGUK	-3.51406	1.11293	9.96965	-0.56237
6	DKUL-SURE	-0.01795	0.01787	1.00878	-0.13344

STANDARD ERROR OF LESTIMATE = 6.63242
 MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.42393

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLERANCE
4	CINSIYET	-0.03655	0.91906
5	ANNE-EGT-YIL	-0.05327	0.75708
7	DLSUM	0.00000	0.00000

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES OF FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
REGRESSION	4	545.4269	136.3742	3.1001	97.740
RESIDUAL	55	2419.4364	43.9890		
TOTAL	59	2964.9333			

JOB DEF= *****
 PROC DEF= STEP
 DATA DEF= ADIMSL
 ANALYSIS= STEP
 DATA SET= 1

AYSE CERIT IN ANASTIRMASTIC IN STEPWISE REGRESYON YSTATENI

OBSERVATIONS: 60 READ, 60 PROCESSED, 0 REJECTED. CUM WEIGHTS=

60

STEP NUMBER = 5
 VARIABLE ENTERED = ANNE=EGT=YIL
 VARIABLES IN REGRESSION EQUATION =

VAF	LABEL	COLFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	7.33425			
1	COCUCUN=YASI	0.80404	0.80108	1.00741	0.12697
2	KARDES=SAY	3.45939	1.14091	9.19391	0.56967
3	K-KAC-COCUK	-3.62260	1.15527	9.83269	-0.57974
5	ANNE=EGT=YIL	-0.10354	0.26416	0.15365	-0.09530
6	OKUL=SURE	-0.01771	0.01802	0.96610	-0.13162

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 6.63410

MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.43162

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION =

VAF	LABEL	PARTIAL CORR	TOLRANCE
4	CINSIYET	-0.02155	0.83585
7	DURUM	0.00000	0.00000

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF L'VEL
REGRESSION	5	552.3616	110.4723	2.4727	55.657
RESIDUAL	54	2412.5718	44.6773		
TOTAL	59	2964.9333			

JOB DEF= *****

PROC DEF= STEPR

DATA DEF= ADIMSL

AY4E CERIT IN KARSIRHASI ICIN STEPWISE REGRESYON YANTENI

ANALYSIS= STEPR

DATA SET= 1

OBSERVATIONS: 60 READ, 60 PROCESSED, 0 REJECTED, SUP WEIGHTS=

** STEP NUMBER = 6
VARIABLE ENTERED = CINSIYET

VARIABLES IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	7.37495			
1	COCUGUN=YASI	0.80383	0.80342	0.98868	0.12693
2	KARDES= SAY	3.42555	1.17139	8.55185	0.56409
3	K=KAC=CCGUK	-3.60424	1.17171	9.46214	-0.57680
4	CINSIYET	-0.29991	1.90498	0.02462	-0.02126
5	ANNE=EGT=YIL	-0.09035	0.27953	0.10447	-0.04825
6	DAUL=SURE	-0.01742	0.01829	0.90704	-0.12946

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 6.74530
MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.43205

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLERANCE
7	DURUM	0.00000	0.00000

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
REGRESSION	6	553.4818	92.2470	2.0274	52.152
RESIDUAL	53	2411.4515	45.4991		
TOTAL	59	2964.9333			

** F VALUE OF TOLERANCE TOO SMALL TO CONTINUE

COEFFICIENT OF MULTIPLE DETERMINATION = 0.18653

JOB DEF= *****
 PROC DEF= CORREL
 DATA DEF= KOFH
 ANALYSIS= CORREL
 DATA SET=

AYŞE CERİT KORELASYONLAR

OBSERVATIONS: 60 READ, 60 PROCESSED, 0 REJECTED. SUM WEIGHTS= 60

VAR X	VAR Y	ADJ N	MEAN X	MEAN Y	SDX	SDY	R(X,Y)	T STAT
CCCUGUN=YAS	KARDES=SAY	60	13.3667	1.6000	1.1164	1.1674	0.6453	0.376
CCCUGUN=YAS	K=K/C=CCUK	60	13.3667	1.9667	1.1164	1.1345	0.1566	1.206
CCCUGUN=YAS	CINSIYET	60	13.3667	0.5000	1.1164	0.5042	0.0501	0.386
CCCUGUN=YAS	ANNE=EGT=YIL	60	13.3667	11.2667	1.1164	3.7861	0.1764	1.386
CCCUGUN=YAS	OKUL-SURE	60	13.3667	104.0000	1.1164	52.6968	0.0736	0.582
CCCUGUN=YAS	DURUM	60	13.3667	2.0000	1.1164	0.3234	0.0736	0.582
KARDES=SAY	K=K/C=CCUK	60	1.6000	1.9667	1.1674	1.1345	0.7153	1.885
KARDES=SAY	CINSIYET	60	1.6000	0.5000	1.1674	0.5042	-0.2592	-2.044
KARDES=SAY	ANNE=EGT=YIL	60	1.6000	11.2667	1.1674	3.7861	-0.4126	-3.450
KARDES=SAY	OKUL-SURE	60	1.6000	104.0000	1.1674	52.6968	0.3879	3.206
KARDES=SAY	DURUM	60	1.6000	2.0000	1.1674	0.3234	0.3379	3.206
K=K/C=CCUK	CINSIYET	60	1.9667	0.5000	1.1345	0.5042	-0.1778	-1.376
K=K/C=CCUK	ANNE=EGT=YIL	60	1.9667	11.2667	1.1345	3.7861	0.4625	3.584
K=K/C=CCUK	OKUL-SURE	60	1.9667	104.0000	1.1345	52.6968	0.2540	2.000
K=K/C=CCUK	DURUM	60	1.9667	2.0000	1.1345	0.3234	0.2540	2.000
CINSIYET	ANNE=EGT=YIL	60	0.5000	11.2667	0.5042	3.7861	0.3640	2.976
CINSIYET	OKUL-SURE	60	0.5000	104.0000	0.5042	52.6968	1.9308E-12	1.470E-11
CINSIYET	DURUM	60	0.5000	2.0000	0.5042	0.3234	1.9308E-12	1.470E-11
ANNE=EGT=YIL	OKUL-SURE	60	11.2667	104.0000	3.7861	52.6968	-0.1142	-0.875
ANNE=EGT=YIL	DURUM	60	11.2667	2.0000	3.7861	0.3234	-0.1142	-0.875
OKUL-SURE	DURUM	60	104.0000	2.0000	52.6968	0.3234	1.0000	1.000E+66

JOB DEF= *****
 FROM DEF= CORREL
 DATA DEF= CORREL
 ANALYSIS DEF= CORREL
 DATA SET= 1

AYSE CERIT KORELASYONLAR

OBSERVATIONS: 60 READ 60 PROCESSED 0 REJECTED SUM WEIGHTS=

CORRELATION MATRIX

	C C U G U N - Y A S I	K A R D E S - S A Y	K = K A C = C C C L K	C I N S I Y I T	A N N E = I G T = Y I L	C K U L = S U F E	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
C(CUEUN-YASI (1)	1.000000						
KARDES-SAY (2)	0.049287	1.000000					
K=KAC=CCCLK (3)	0.156598	0.715270	1.000000				
CINSIYIT (4)	-0.050057	-0.255161	-0.177783	1.000000			
ANNE=IGT=YIL (5)	-0.179427	-0.412636	-0.463534	0.364017	1.000000		
OKUL=SUFE (6)	-0.073555	0.387940	0.254028	0.000000	-0.114175	1.000000	
DURLM (7)	-0.073555	0.387940	0.254028	0.000000	-0.114175	1.000000	1.000000

Ek X: Kardeş Sayısı ile Baba Öğrenim Durumu Değişkenlerinin
Modelden Çıkarılma Durumunda Diğer Değişkenleri İçeren
Modelin Özeti

Basamaklı Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli

n=60 p=6

y =Ruhsal Uyum Puanı

x_1 =Öğrencinin Yaşı

x_2 =Kaçınıcı Çocuk Olduğu

x_3 =Cinsiyet

x_4 =Annenin Öğrenim Durumu

x_5 =Okulda Haftalık Kalış Süresi (saat)

x_6 =Okulda Kalış Şekli

1.Basamak

Modele Alınan Değişken: x_2 (Kaçınıcı Çocuk Olduğu)

$$\hat{Y}=15.47410-0.98683 x_2$$

Tahminin Standart Hatası : S_{yx} :7.06007

Çoklu Korelasyon Katsayısı: R:0.15793

Varyans Ratio : F:1.4835

2.Basamak

Modele Alınan Değişken: x_3 (Cinsiyet)

$$\hat{Y}=16.59852-1.12239 x_2-1.71562 x_3$$

Tahminin Standart Hatası: S_{yx} : 7.06887

Çoklu Korelasyon Katsayısı: R:0.19840

Varyans Ratio: F:1.1677

3. Basamak

Modele Alınan Değişken: x_1 (Çocuğun Yaşı)

$$\hat{Y} = 7.67983 - 1.22353 x_2 - 1.66538 x_3 + 0.68023 x_1$$

Tahminin Standart Hatası: S_{yx} : 7.08985

Çoklu Korelasyon Katsayısı: R : 0.22495

Varyans Ratio: F : 0.9949

4. Basamak

Modele Alınan Değişken: x_4 (Annenin Öğrenim Durumu)

$$\hat{Y} = 10.37964 - 1.43001 x_2 - 1.32879 x_3 + 0.62748 x_1 - 0.15593 x_4$$

Tahminin Standart Hatası: S_{yx} : 7.13587

Çoklu Korelasyon Katsayısı: R : 0.23540

Varyans Ratio: F : 0.8066

Ek Xl. Kardeş Sayısı ile Baba Öğrenim Durumu Değişkenlerinin Modelden
Çıkarılma Durumunda Diğer Değişkenleri İçeren Modelin Bilgisayar
Çıktısı

JOB DEF= *****
PROC DEF= STEPR

DATA DEF= AQIBSL
ANALYSIS= STEPR
DATA SET= 1

AYŞE CERİT İN ARASTIRMASI İÇİN STEPWISE REGRESYON YÖNTEMİ

OBSERVATIONS: 60 READ, 60 PROCESSED, 0 REJECTED. SUM WEIGHTS= 60

STEPWISE MULTIPLE REGRESSION ANALYSIS

PROBLEM NUMBER = 3
SAMPLE SIZE = 60
INDEPENDENT VARIABLES = 6
DEPENDENT VARIABLE = PUANI
F VALUE FOR INCLUSION = 0.01000
F VALUE FOR DELETION = 0.00500
TOLERANCE LEVEL = 0.00100

VAR	LABEL	MEAN	STD. DEVIATION
1	COCUGUN=YASI	13.36667	1.11942
2	K-KAC-COCUK	1.96667	1.13446
3	CINSIYET	0.50000	0.50422
4	ANNE-EGT-YIL	11.26667	3.78609
5	OKUL-SURE	104.00000	52.69677
6	DURUM	2.00000	0.92339
7	PUANI	13.53333	7.08894

JOB DEF= *****

PROC DEF= STEPR

DATA DEF= ADIMSL

AYGE CERIT IN ARASTIRMASTI ICIN STEPWISE REGRESYON YONTAMI

ANALYSIS= STEPR

DATA SET= 1

OBSERVATIONS:

60 READ

60 PROCESSED

0 REJECTED

SUM WEIGHTS=

** STEP NUMBER = 1

VARIABLE ENTERED = K-KAC-COCUK

VARIABLES IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	15.47410			
2	K-KAC-COCUK	-0.98683	0.81020	1.48354	-0.15793

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 7.06007

MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.15793

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLERANCE
1	COCUGUN=YASI	0.11135	0.97548
3	CINSIYET	-0.12161	0.96839
4	ANNE=EGT=YIL	-0.11725	0.78514
5	OKUL=SURE	-0.02184	0.93547
6	DURUM	-0.02184	0.93547

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
REGRESSION	1	73.9465	73.9465	1.4835	77.185
RESIDUAL	58	2890.9868	49.8446		
TOTAL	59	2964.9333			

JOB DEF= *****
 PROC DEF= STEPR
 DATA DEF= ADHSL
 ANALYSIS= STEPR
 DATA SET= 1

AYNE CERIT IN ARASTIRMAI ICIN STEPWISE REGRESYON YONTEMI

OBSERVATIONS: 60 READ, 60 PROCESSED, 0 REJECTED. SUM WEIGHTS=

** STEP NUMBER = 2
 VARIABLE ENTERED = CINSIYET
 VARIABLES IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	16.59852			
2	K-KAC-COCUK	-1.12239	0.82434	1.85385	-0.17962
3	CINSIYET	-1.71562	1.85472	0.85563	-0.12203

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 7.06887
 MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.19840

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLFRANCE
1	COCUGUN-YASI	0.10818	0.97441
4	ANNE-EGT-YIL	-0.08301	0.70324
5	OKUL-SURE	-0.01621	0.93336
6	DURUM	-0.01621	0.93336

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
REGRESSION	2	116.7015	58.3508	1.1677	68.160
RESIDUAL	57	2848.2318	49.9690		
TOTAL	59	2964.9333			

JOE DEF= *****
 PROC DEF= STEP
 DATA DEF= ADIHL
 ANALYSIS= STEP
 DATA SET= 1

AYSE CERIT IN ARASTIRYASI ICIN STEPWISE REGRESYON YASINEMI

OBSERVATIONS: 60 READ, 60 PROCESSED, 0 REJECTED. SUM WEIGHTS=

** STEP NUMBER - 3
 VARIABLE ENTERED - COCUGUN-YASI

VARIABLES IN REGRESSION EQUATION *

VAR	LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	7.67983			
1	COCUGUN-YASI	0.63023	0.83531	0.66317	0.10742
2	K-KAC-COCUK	-1.22353	0.83607	2.14166	-0.19581
3	CINSIYET	-1.66538	1.86125	0.80661	-0.11345

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 7.08985
 MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.22495

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION *

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLERANCE
4	ANNE-EGT-YIL	-0.07118	0.69349
5	OKUL-SURE	-0.00357	0.92053
6	DURUM	-0.00357	0.92053

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES OF FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
REGRESSION	3	150.0363	50.0121	0.9949	59.804
RESIDUAL	56	2814.8970	50.2660		
TOTAL	59	2964.9333			

JOE DEF= *****
 PROC DEF= STEPR
 DATA DEF= ADIHL
 ANALYSIS= STEPR
 DATA SET= 1

AYSE CERIT IN ARASTIRMAI ICIN STEPWISE REGRESYON YANTENI

OBSERVATIONS: 60 READ, 60 PROCESSED, 0 REJECTED. SUM WEIGHTS=

** STEP NUMBER = 4
 VARIABLE ENTERED = ANNE-EGT=YIL

VARIABLES IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	COEFFICIENT	STD ERROR	F TO REMOVE	BETA COEFF
	INTERCEPT	10.37964			
1	COCUGUN=YASI	0.62748	0.84662	0.54932	0.09909
2	K-KAC-COCUK	-1.43001	0.92754	2.37691	-0.22885
3	CINSIYET	-1.32879	1.97836	0.45113	-0.09451
4	ANNE-EGT=YIL	-0.15593	0.29465	0.22007	-0.08328

STANDARD ERROR OF ESTIMATE = 7.13587
 MULTIPLE CORRELATION COEFFICIENT = 0.23540

VARIABLES NOT IN REGRESSION EQUATION =

VAR	LABEL	PARTIAL CORR	TOLERANCE
5	MEASURE	-0.00543	0.91991
6	DETRUM	-0.00543	0.91991

ANALYSIS OF VARIANCE TABLE

SOURCE OF VARIATION	DEGREES FREEDOM	SUM OF SQUARES	MEAN SQUARE	F RATIO	CONF LEVEL
REGRESSION	4	164.2977	41.0744	0.2066	47.372
RESIDUAL	55	2800.6357	50.9206		
TOTAL	59	2964.9333			

** F VALUE OR TOLERANCE TOO SMALL TO CONTINUE

COEFFICIENT OF MULTIPLE DETERMINATION = 0.05541

JOB DEF= *****

PROC DEF= CORREL

DATA DEF= KORR

ANALYSIS= CORREL

DATA SET= 1

OBSERVATIONS:

60 READ

60 PROCESSED

0 REJECTED. SUM WEIGHTS=

60

VAR X	VAR Y	ADJ N	MEAN X	MEAN Y	SDEV X	SDEV Y	R(X,Y)	T STAT
CCCUGUN-YASI	K-KAC-COCUK	60	13.3667	1.9667	1.1164	1.1345	0.1566	1.208
CCCUGUN-YASI	CINSIYET	60	13.3667	0.5000	1.1164	0.5042	-0.0601	-0.458
CCCUGUN-YASI	ANNE-EGT-YIL	60	13.3667	11.2667	1.1164	3.7861	-0.1784	-1.182
CCCUGUN-YASI	OKUL-SURE	60	13.3667	104.0000	1.1164	52.6968	-0.0736	-0.562
CCCUGUN-YASI	DURUM	60	13.3667	2.0000	1.1164	0.8234	-0.0736	-0.562
K-KAC-COCUK	CINSIYET	60	1.9667	0.5000	1.1345	0.5042	-0.1778	-1.376
K-KAC-COCUK	ANNE-EGT-YIL	60	1.9667	11.2667	1.1345	3.7861	-0.4635	-1.984
K-KAC-COCUK	OKUL-SURE	60	1.9667	104.0000	1.1345	52.6968	0.2540	2.000
K-KAC-COCUK	DURUM	60	1.9667	2.0000	1.1345	0.8234	0.2540	2.000
CINSIYET	ANNE-EGT-YIL	60	0.5000	11.2667	0.5042	3.7861	0.3640	2.976
CINSIYET	OKUL-SURE	60	0.5000	104.0000	0.5042	52.6968	1.9308E-12	1.470E-11
CINSIYET	DURUM	60	0.5000	2.0000	0.5042	0.8234	1.9308E-12	1.470E-11
ANNE-EGT-YIL	OKUL-SURE	60	11.2667	104.0000	3.7861	52.6968	-0.1142	-0.875
ANNE-EGT-YIL	DURUM	60	11.2667	2.0000	3.7861	0.8234	-0.1142	-0.875
OKUL-SURE	DURUM	60	104.0000	2.0000	52.6968	0.8234	1.0000	1.000E+66

JOB DEF= *****

PROC DEF= CORREL

DATA DEF= KORR

ANALYSIS= CORREL
DATA SET= 1

AYSE CERIT , KORELASYONLAR

OBSERVATIONS: 60 READ, 60 PROCESSED, 0 REJECTED. SUM WEIGHTS=

CORRELATION MATRIX

	CCCUGUN-YASI (1)	K-KAC-COCLK (2)	CINSIYET (3)	ANNE-EGI-YIL (4)	OKUL-SURE (5)	DURUM (6)
CCCUGUN-YASI (1)	1.000000					
K-KAC-COCLK (2)	0.156598	1.000000				
CINSIYET (3)	-0.060057	-0.177783	1.000000			
ANNE-EGI-YIL (4)	-0.179427	-0.463534	0.364017	1.000000		
OKUL-SURE (5)	-0.073555	0.254028	0.000000	-0.114175	1.000000	
DURUM (6)	-0.073555	0.254028	0.000000	-0.114175	1.000000	1.000000